

บทที่ ๔

อภิปรายผลการวิจัย

ในการอภิปรายผลการวิจัย จะอภิปรายตามสมมติฐานในการวิจัยเป็นรายมาตรา จำแนกตามตัวแปรต้น ๖ ตัวแปร ได้แก่ สถานภาพ เพศ ศาสนา ภูมิภาค สภาพความเป็นเมือง และอาชีพหลักของครอบครัวตามลำดับ

การอภิปรายผลการวิจัยตามตัวแปรต้นทั้ง ๖ ตัวแปรนี้ จะอภิปรายทีละตัวแปรและจะสรุปเป็นผลรวมว่า ตัวแปรแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมมากน้อยเพียงใด โดยมีหลักในการตีความดังนี้

(๑) ให้ $u_1 = u_2$ เมื่อ u_1 และ u_2 คือ มัชฌิมเลขคณิตของประชากรกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ และให้ $\alpha = .๐๕$ เมื่อ α คือ โอกาสของความน่าจะเป็นในการปฏิเสธสมมติฐานที่เป็นจริง

(๒) หาก (๑) เป็นจริงในการทดสอบความแตกต่างระหว่าง $\bar{X}_1$ และ $\bar{X}_2$ เมื่อ $\bar{X}_1$ และ $\bar{X}_2$ คือ ค่ามัชฌิมเลขคณิตของกลุ่มตัวอย่างที่ ๑ และกลุ่มตัวอย่างที่ ๒

จะได้ค่าสถิติ t หรือ F ที่มีโอกาสตกอยู่ในช่วงของความมีนัยสำคัญทางสถิติไม่เกินร้อยละ ๕ ในการทดสอบแต่ละครั้ง

(๓) จาก (๑) และ (๒) หากมีพฤติกรรม ๒๐ พฤติกรรม และแต่ละพฤติกรรมทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ ๑ ครั้ง เพราะฉะนั้นตามการคาดหวังจะมีพฤติกรรมที่ตกอยู่ในช่วงของความมีนัยสำคัญทางสถิติไม่เกินร้อยละ ๕ หรือไม่เกิน ๑ พฤติกรรม

(๔) หากจำนวนพฤติกรรมที่ทดสอบความแตกต่างระหว่าง $\bar{X}_1$ และ $\bar{X}_2$ แล้วพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกินกว่า ๑ พฤติกรรม ก็จะปฏิเสธสมมติฐานใน (๑)

(๕) ในกรณีที่พฤติกรรมที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีเกินกว่า ๑ พฤติกรรม จะใช้จำนวนพฤติกรรมที่มีนัยสำคัญทางสถิติเป็นกรณี แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมทั้ง ๒๐ พฤติกรรม ตามเกณฑ์ดังนี้

ถ้ามีพฤติกรรมที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ๐-๑ พฤติกรรม แสดงว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ถ้ามีพฤติกรรมที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ๒-๕ พฤติกรรมแสดงว่า มีความสัมพันธ์กันน้อย

ถ้ามีพฤติกรรมที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ๖-๑๐ พฤติกรรม แสดงว่า มีความสัมพันธ์

ค่อนข้างน้อย

ถ้ามีพฤติกรรมที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ๑๑-๑๕ พฤติกรรม แสดงว่า มีความสัมพันธ์

ค่อนข้างมาก

ถ้ามีพฤติกรรมที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ๑๖-๒๑ พฤติกรรม แสดงว่า มีความสัมพันธ์

กันมาก

ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานทั้งสี่

การคำนวณค่าสหสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานทั้งสี่ ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ ๖๕

ตารางที่ ๖๕ แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานทั้งสี่

มาตรฐาน	ค่าสหสัมพันธ์
๑ และ ๒	๐.๔๔
๑ และ ๓	๐.๒๒
๑ และ ๔	๐.๖๔
๒ และ ๓	๐.๒๕
๒ และ ๔	๐.๘๐
๓ และ ๔	๐.๖๔

จากตารางที่ ๖๕ เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานข้างต้น พบว่ามาตรฐาน ๑ กับมาตรฐาน ๒, มาตรฐาน ๒ กับ มาตรฐาน ๔, มาตรฐาน ๑ กับ มาตรฐาน ๔ และ มาตรฐาน ๓ กับมาตรฐาน ๔ มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง เรียงตามลำดับจากน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า

๑. การกระทำกับแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมของบุคคลมีความสอดคล้องกันสูง หมายความว่า ผู้ที่เคยทำพฤติกรรมใดก็มีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมนั้นอีกในอนาคตด้วย

๒. แนวโน้มที่จะทำกับการคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมของบุคคลมีความสอดคล้องกันสูง กล่าวคือ ผู้ที่มีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมใดก็จะทำนายว่าผู้อื่นมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมนั้นด้วยเช่นกัน

๓. การกระทำกับการคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมของบุคคลมีความสอดคล้องกันค่อนข้างสูงหมายความว่า ผู้ที่เคยทำพฤติกรรมใดก็จะทำนายว่าคนอื่นมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรม

นั้นด้วย

๔. การเคยเห็นผู้อื่นทำกับการคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมของบุคคลมีความสอดคล้องกันสูง หมายความว่า การที่บุคคลเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมใดก็จะทำนายว่าคนอื่นมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมนั้นด้วย

สำหรับค่าสหสัมพันธ์ระหว่างมาตร ๑ กับ มาตร ๓ และ มาตร ๒ กับมาตร ๓ มีค่าค่อนข้างต่ำคือ ๐.๒๒ และ ๐.๒๕ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า การกระทำกับการเคยเห็นผู้อื่นทำพฤติกรรมของบุคคลและแนวโน้มที่จะทำ การกระทำกับการเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมของบุคคลต่างมีความสอดคล้องกันค่อนข้างต่ำ ซึ่งหมายความว่า การที่บุคคลเคยกระทำพฤติกรรมใดก็มีผลน้อยต่อการเคยเห็นผู้อื่นทำพฤติกรรมนั้น และการที่บุคคลมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมใดก็มีผลน้อยต่อการเคยเห็นผู้อื่นทำพฤติกรรมนั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การที่บุคคลเคยเห็นผู้อื่นทำพฤติกรรมใดก็มีผลน้อยต่อการกระทำพฤติกรรมนั้นของบุคคลและมีผลน้อยต่อแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมนั้นของบุคคลด้วย

ผู้วิจัยได้นำค่าความสัมพันธ์ระหว่างมาตรทั้งสี่นี้ไปเป็น เหตุผลส่วนหนึ่งในการอภิปรายผลการวิจัยดังต่อไปนี้

๑. สถานภาพ

๑.๑ มาตร ๑ "เคยทำหรือไม่" ผู้ที่มีสถานภาพต่าง ๆ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ มัธยมศึกษาปีที่ ๓ มัธยมศึกษาปีที่ ๔ ครู และผู้ปกครอง รายงานว่าเคยทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมทุกข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq .05$) จึงสรุปได้ว่า ผู้ที่มีสถานภาพต่างกันเคยทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยแสดงให้เห็นว่า สถานภาพมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของบุคคล

ในพฤติกรรมที่แตกต่างกันทั้ง ๒๑ ข้อ นี้ โดยส่วนรวมพบว่านักเรียน ป.๒ เคยทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกและด้านลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ส่วนครูเคยทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เคยทำพฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการวิจัยดังกล่าว อภิปรายได้ว่าสืบเนื่องมาจากสาเหตุดังนี้

ก. ระยะเวลาทางการศึกษา เนื่องจากบุคคลในแต่ละสถานภาพมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ นักเรียน ป.๒ อยู่ในระดับประถมศึกษา นักเรียน ม. ๓ อยู่

ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียน ม.ศ. ๕ อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนครู และผู้ปกครองจากข้อมูลที่มีวิจัยสำรวจมา (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค) พบว่าครูส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๙๔.๕) มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาคือ มีวุฒิปริญญาขึ้นไป และผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับต่ำ กล่าวคือร้อยละ ๔๑ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา การที่บุคคลในแต่ละสถานภาพมีระดับการศึกษาแตกต่างกันนั้นหมายถึงบุคคลมีระยะเวลาทางการศึกษาในสถาบัน การศึกษาแตกต่างกันด้วย ดังนั้นโอกาสที่จะได้เรียนรู้และได้รับการถ่ายทอดค่านิยม คุณธรรม และมาตรฐานต่าง ๆ ของสังคมย่อมต่างกันด้วย ผู้ที่ได้รับการศึกษามากกว่าซึ่งหมายถึงระยะเวลาที่ยาวนานกว่าในสถาบันการศึกษา ย่อมมีโอกาสเรียนรู้ค่านิยม และคุณธรรมต่าง ๆ ของสังคมได้กว้างขวางลึกซึ้ง และมากกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อย

ข. อายุ การที่บุคคลมีอายุแตกต่างกัน ย่อมมีผลให้บุคคลมีประสบการณ์และการเรียนรู้ทางสังคมต่างกัน กล่าวคือผู้ที่มีอายุมากกว่าย่อมได้รู้ ได้ฟัง ได้เห็น ได้อ่านข่าวสารต่าง ๆ มากกว่าผู้มีอายุน้อย นอกจากนี้อายุยังมีผลให้บุคคลมีโอกาสที่จะกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ มากน้อยแตกต่างกันด้วย ดังจะเห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบผู้ใหญ่กับเด็ก จะพบว่าผู้ใหญ่มีโอกาสอยู่ในสภาวะการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมมากกว่าเด็ก

เมื่อพิจารณาถึงระดับอายุของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียน ป. ๖ ร้อยละ ๙๖.๑ มีอายุอยู่ระหว่าง ๑๐ - ๑๓ ปี ซึ่งเป็นวัยเด็ก นักเรียน ม. ๓ ร้อยละ ๙๕.๓ มีอายุอยู่ระหว่าง ๑๔ - ๑๖ ปี อันเป็นช่วงของวัยรุ่นตอนต้น นักเรียน ม.ศ. ๕ ร้อยละ ๙๔.๕ มีอายุอยู่ระหว่าง ๑๗ - ๑๙ ปี หรือ วัยรุ่นตอนปลาย สำหรับครูโดยส่วนใหญ่ เป็นวัยหนุ่มสาว คือร้อยละ ๔๗.๓ มีอายุระหว่าง ๒๖ - ๓๕ ปี และร้อยละ ๒๒.๕ มีอายุระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี ส่วนผู้ปกครองโดยส่วนรวมเป็นวัยผู้ใหญ่และวัยชรา กล่าวคือร้อยละ ๓๖.๗ มีอายุระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปี และ ร้อยละ ๓๒.๖ มีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป

จากสาเหตุ ๒ ประการข้างต้น คือระยะเวลาทางการศึกษาและอายุ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า

๑. การที่นักเรียน ป. ๖ รายงานว่าเคยทำพฤติกรรมสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ นั้น เป็นเพราะนักเรียน ป. ๖ เป็นกลุ่มที่มีอายุน้อยที่สุด และเป็นกลุ่มที่มีระยะเวลาในการศึกษาในโรงเรียนน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทำให้มีโอกาสเรียนรู้ค่านิยมต่าง ๆ

ของสังคมน้อยกว่า และมีประสบการณ์ทางสังคมน้อยกว่าด้วย ดังจะเห็นว่านักเรียน ป. ๖ จะดำเนินชีวิตอยู่ในวงจำกัดเฉพาะครอบครัวและโรงเรียนเท่านั้น ผลการวิจัยนักเรียน ป. ๖ จึงรายงานว่าเคยทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกและด้านลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พนมไพโร อภรณ์รัตน์ (๒๕๒๕ : ๑๔๗) ที่พบว่านักเรียน ป. ๖ เคยทำพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเองน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

๒. ส่วนการที่ครูรายงานว่าเคยทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนมไพโร อภรณ์รัตน์ ดังอ้างแล้วเช่นกัน สำหรับเหตุผลที่น่าจะเป็นไปได้คือ

๒.๑ ครูเป็นกลุ่มที่มีระยะเวลาทางการเรียนรู้ในสถาบันการศึกษามากกว่า มีอายุมากกว่า และมีประสบการณ์ทางสังคมมากกว่า ทำให้ครูมีโอกาสเรียนรู้ค่านิยมและมาตรฐานทางสังคมได้มากกว่าสามารถพิจารณาได้ว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ดี ที่ถูก ที่ควรแก่การนำไปประพฤติปฏิบัติ

๒.๒ มาตรฐานสังคม กำหนดให้ครูเป็นปูชนียบุคคล กล่าวคือเป็นบุคคลที่น่าเคารพนับถือ สมควรยึดเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ ประกอบกับหน้าที่ที่สำคัญของครูคือการอบรมสั่งสอนกุลบุตรกุลธิดาให้เป็นเยาวชนที่ดีของประเทศชาติ ครูจึงตระหนักในความสำคัญของการทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์ ด้วยการประพฤติตนให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมและระเบียบประเพณีของสังคม ครูจึงรายงานว่าเคยทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

๓. สำหรับการที่นักเรียน ม.ศ. ๕ รายงานว่าเคยทำพฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้ง ๆ ที่นักเรียน ม.ศ. ๕ ก็มีระยะเวลาทางการศึกษายาวนานพอสมควร ซึ่งน่าจะเรียนรู้ว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ดี ที่ถูก ที่ควร และนำไปประพฤติปฏิบัติได้ แต่ผลการวิจัยกลับพบว่านักเรียน ม.ศ. ๕ เคยทำพฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาวัยของกลุ่มนักเรียน ม.ศ. ๕ จะพบว่าอยู่ในช่วงของวัยรุ่น ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมค่อนข้างมาก เป็นวัยที่อยู่ในระยะของการเรียนรู้บทบาทใหม่ โดยได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนให้ทดลองกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อแสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ จึงน่าจะเป็นไปได้ที่นักเรียน ม.ศ. ๕ ขาดความระมัดระวังรอบคอบในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ รวมทั้งพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของคณะกรรมการการ

ศึกษาแห่งชาติ (๒๕๒๔ : ๗.๒๘) ที่ว่า ความต้องการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน และอยากได้รับการยอมรับจากกลุ่มเป็นสาเหตุหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานทางจริยธรรมของเยาวชนไทย

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยในมาตรนี้ยังมีพฤติกรรมที่น่าสังเกตคือ การปฏิบัติต่อผู้ขายดีกว่าผู้หญิง (ข. ๖) และการรักษาหน้า (พ ๑๔) ซึ่งพบว่าครูเคยทำพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่ากลุ่มอื่น ทั้ง ๆ ที่พฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมสังคมด้านลบ เหตุผลที่น่าจะเป็นไปได้ในสิ่งที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการรักษาหน้า (พ ๑๔) คือครูอยู่ในฐานะที่คนทั่วไปยกย่องให้เป็นบุษนิยบุคคล ครูจึงต้องประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์ เพื่อให้คนทั่วไปนับถือ แม้ว่าบางครั้งจะขัดกับลักษณะนิสัยความต้องการ และความรู้สึกที่แท้จริงของตน แต่เพื่อให้เป็นไปที่ยอมรับของสังคม จึงเป็นไปได้ที่ครูจะกระทำพฤติกรรมนี้ ซึ่งนอกจากจะช่วยลดความเครียดทางอารมณ์แล้ว ยังเป็นการรักษาสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างบุคคลด้วย นับว่าสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมของอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครู (นิออน กลั่นรัตน์ และคณะ ๒๕๒๕ : ๑๔๖) ซึ่งพบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ (๗๔.๔%) เห็นว่าการรักษาไมตรีจิตเป็นสิ่งจำเป็นมากและเป็นการถูกต้อง แสดงให้เห็นว่าครู-อาจารย์มีแนวโน้มที่จะสร้างและรักษาสัมพันธภาพอันดีระหว่างบุคคลไว้

สำหรับพฤติกรรมการปฏิบัติต่อผู้ขายดีกว่าผู้หญิงนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยทางด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคม (อภิัญญา จันทร์เจนจบ ๒๕๒๕ : ๑๓๗) ซึ่งพบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจว่าพฤติกรรมการปฏิบัติต่อผู้ขายดีกว่าผู้หญิง เป็นพฤติกรรมที่ดี ที่ถูก

๑.๒ มาตรา ๒ "จะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส" ผู้ที่มีสถานภาพต่าง ๆ ทั้ง ๕ กลุ่ม รายงานว่า มีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมเกือบทุกข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .๐๕$) ยกเว้นพฤติกรรมการเบียดเบียนผู้อื่น (พ.๑๒) เพียงพฤติกรรมเดียวที่ทุกสถานภาพรายงานว่าเคยทำไม่แตกต่างกัน จึงสรุปได้ว่า ผู้ที่มีสถานภาพต่างกันมีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และแสดงให้เห็นว่า สถานภาพมีความสัมพันธ์อย่างมากกับแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของบุคคล

ในพฤติกรรมที่แตกต่างกันทั้ง ๒๐ ข้อดังกล่าว โดยส่วนรวมพบว่าสอดคล้องและสัมพันธ์กับผลการวิจัยในมาตรา ๑ กล่าวคือ พฤติกรรมใดที่นักเรียน ป. ๖ เคยทำน้อยกว่า

กลุ่มอื่น ๆ ก็มีแนวโน้มจะทำน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ด้วย พฤติกรรมใดที่ครูและนักเรียน มศ. ๕ เคยทำมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ก็มีแนวโน้มจะทำมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ด้วย แสดงให้เห็นว่าการกระทำและแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของบุคคลในสถานศึกษาต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างมาก

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยโดยส่วนรวมพบว่า นักเรียน ป. ๖ มีแนวโน้มจะกระทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกและด้านลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่ครูมีแนวโน้มจะกระทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และอันดับรองลงมาคือ นักเรียน มศ. ๕ ส่วนในพฤติกรรมสังคมด้านลบพบว่านักเรียน มศ. ๕ มีแนวโน้มจะกระทำมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอภิปรายได้ดังนี้

ก. เนื่องจากนักเรียน ป. ๖ เป็นกลุ่มที่มีอายุและประสบการณ์ทางสังคมน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทำให้นักเรียน ป. ๖ มีการเรียนรู้ทางสังคมน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ดังกล่าวแล้วในมาตร ๑ ซึ่งนอกจากจะมีผลให้นักเรียน ป. ๖ ทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ แล้ว ยังมีผลให้มีแนวโน้มจะทำน้อยกว่ากลุ่มอื่นด้วย

ข. ส่วนกรณีของครู อธิบายได้ด้วยเหตุผลทำนองเดียวกับในมาตร ๑ กล่าวคือ ครูมีประสบการณ์ทางสังคมกว้างกว่า และสังคมคาดหวังให้ครูเป็นปูชนียบุคคล ซึ่งจะส่งผลให้ครูมีแนวโน้มจะกระทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกมากกว่ากลุ่มอื่นด้วย อนึ่งการที่นักเรียน มศ. ๕ รายงานว่ามีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมดังกล่าวนี้ใกล้เคียงกับครูและมากกว่ากลุ่มอื่น ทั้ง ๆ ที่เคยทำน้อยกว่าครูนั้น น่าจะเป็นเพราะนักเรียน มศ. ๕ อยู่ในวัยที่แสวงหาและสร้างสรรค์อุดมคติ ตลอดจนมีความมุ่งหวังจะเห็นสังคมเจริญก้าวหน้า (ประภาร มาลากุล ณ อยุธยา ๒๕๒๓ : ๑๐๐) แม้ว่าจะได้รับอิทธิพลจากเพื่อนและความอยากลองกระทำสิ่งต่าง ๆ จนทำให้เคยทำพฤติกรรมดังกล่าวนี้น้อยกว่าครู แต่ถ้ามีโอกาสก็มีแนวโน้มจะทำใกล้เคียงกับครู และมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ค. สำหรับการที่นักเรียน มศ. ๕ มีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่าอื่น ๆ นั้น อธิบายได้ด้วยเหตุผลทำนองเดียวกับในมาตร ๑ คือ อิทธิพลของเพื่อนและการอยากเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ ประกอบกับในมาตร ๑ เคยทำมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ อยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อถามถึงแนวโน้มที่จะทำ จึงนำเอาประสบการณ์เดิมมาเป็นข้อมูลในการคิดพิจารณาผลการวิจัยนักเรียน มศ. ๕ จึงมีแนวโน้มจะกระทำพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ง. เนื่องจากค่าสหสัมพันธ์รายมาตระหว่างค่าเฉลี่ยของแต่ละพฤติกรรมใน
 มาตรา ๑ และมาตรา ๒ ที่ผู้วิจัยคำนวณหาค่าสูงถึง ๐.๔๔ ย่อมแสดงให้เห็นว่าการกระทำ
 และแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมมีความสัมพันธ์กันสูง และเพราะว่าใน
 มาตรา ๑ นักเรียน ป. ๖ เคยทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกและด้านลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ใน
 ขณะที่ครูเคยทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกมากกว่ากลุ่มอื่น และนักเรียน มศ. ๕ เคยทำพฤติ-
 กรรมสังคมด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ดังนั้นในมาตรา ๒ จึงพบว่านักเรียน ป. ๖ มีแนวโน้ม
 ที่จะทำน้อยกว่ากลุ่มอื่น ในขณะที่ครูและนักเรียน มศ. ๕ มีแนวโน้มที่จะทำมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ
 ด้วย

๑.๓ มาตรา ๓ "เคยเห็นคนอื่นทำหรือไม่" ผู้ที่มีสถานภาพต่าง ๆ กัน
 รายงานว่า เคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมทุกข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติ ($p \leq .๐๕$) จึงสรุปได้ว่าผู้ที่มีสถานภาพต่างกันเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมจริย-
 ธรรมทางสังคมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่าสถานภาพ
 มีความสัมพันธ์อย่างมากกับการ เคยเห็นคนอื่นกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของบุคคล

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยโดยส่วนรวมพบว่า นักเรียน ป. ๖ เคยเห็นคนอื่นทำพฤติ-
 กรรมสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่ครูและนักเรียน มศ. ๕ เคย
 เห็นคนอื่นทำพฤติกรรมดังกล่าวใกล้เคียงกันและมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้อง
 กับผลการวิจัยในมาตรา ๑ และ มาตรา ๒ อย่างมาก ทั้งนี้สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ก. นักเรียน ป. ๖ เป็นกลุ่มที่มีอายุอยู่ในวัยเด็ก และมีประสบการณ์ทางสังคม
 น้อยจำกัดอยู่ เฉพาะที่บ้านและโรงเรียนนักเรียน ป. ๖ จึงมีปฏิสัมพันธ์โดยส่วนใหญ่กับ
 บุคคลในครอบครัวและกลุ่มเพื่อน ทำให้โอกาสที่จะปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ภายนอกมีน้อย
 ดังนั้นโอกาสที่จะได้พบได้เห็น ได้ยิน ได้สังเกต หรือได้รับข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ก็ย่อมจะ
 น้อยกว่าบุคคลในกลุ่มอื่นที่มีอายุและประสบการณ์มากกว่านักเรียน ป. ๖ จึงรายงานว่า
 เคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ข. การที่ครูและนักเรียน มศ. ๕ รายงานว่า เคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรม
 สังคมทั้งด้านบวกและด้านลบใกล้เคียงกันและมากกว่ากลุ่มอื่น น่าจะเป็นเพราะครูเป็น
 กลุ่มที่ใช้ระยะเวลาศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษายาวนานกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทำให้มีโอกาสได้
 พบ ได้เห็น ได้สังเกต และได้รับข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มากกว่า ประกอบกับในชีวิตการทำ

งาน ครูต้องมีหน้าที่โดยตรงในการสังเกตตรวจพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน ดังนั้น ครูจึงมีโอกาสมากกว่าความสามารถในการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ สำหรับนักเรียน มศ. ๕ แม้ว่าจะมีระยะเวลาศึกษาในสถาบันศึกษาน้อยกว่าครูรวมทั้งมีอายุและประสบการณ์ทางสังคมน้อยกว่าครู แต่ก็รายงานว่าเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมดังกล่าวใกล้เคียงกับครู เหตุผลที่น่าจะเป็นไปได้คือ นักเรียน มศ. ๕ อยู่ในช่วงของการเรียนรู้บทบาทใหม่ ทำให้นักเรียน มศ. ๕ สนใจที่จะแสวงหาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการอ่าน การฟัง การดูหรือการลองกระทำ ดังนั้นจึงมีโอกาที่จะได้พบได้เห็น ได้ยินข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มากรวมทั้งพฤติกรรมของบุคคลด้วย

๑.๔ มาตรฐาน ๕ "คิดว่าคนอื่นจะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส" ผู้ที่มีสถานภาพต่าง ๆ กันทั้ง ๕ กลุ่ม รายงานว่าคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq .05$) จำนวน ๑๔ ข้อจาก ๒๑ ข้อ จึงสรุปได้ว่าผู้ที่มีสถานภาพต่าง ๆ กันคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยและแสดงให้เห็นว่าสถานภาพมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับการทำนายพฤติกรรมของคนอื่น

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยโดยส่วนรวม พบว่านักเรียน ป. ๖ คิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกและด้านลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่ครู และนักเรียน มศ. ๔ คิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกใกล้เคียงกันและมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ รวมทั้งนักเรียน มศ. ๕ คิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ด้วย ผลการวิจัยนี้นับว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยในมาตร ๑ มาตร ๒ และมาตร ๓ กล่าวคือ นักเรียน ป. ๖ เคยทำ มีแนวโน้มจะทำและเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกและลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่ครูและนักเรียน มศ. ๕ เคยทำ มีแนวโน้มจะทำและเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกใกล้เคียงกันและมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ รวมทั้งนักเรียน มศ. ๕ เคยทำ มีแนวโน้มจะทำและเคยเห็นคนอื่นทำ พฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ อยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อคิดที่จะทำนายพฤติกรรมของผู้อื่นจึงน่าจะเป็นไปได้ที่บุคคลจะนำเอาความเชื่อและประสบการณ์เดิมของตนเข้าไปพิจารณา

๑.๕ สรุปผลการวิจัยทั้ง ๔ มาตรฐาน

ก. เมื่อพิจารณาผลการวิจัยทั้ง ๔ มาตรฐาน พบว่าพฤติกรรมโดยส่วนมากคือ ๑๔ ข้อใน ๒๑ ข้อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq .05$) จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของบุคคลจะแตกต่างกันไปตามสถานภาพ และสะท้อนให้เห็นว่าสถานภาพมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากต่อพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของบุคคล

ข. เมื่อพิจารณาผลการวิจัยโดยส่วนรวม ทั้ง ๔ มาตรฐาน พบว่ามีแบบแผนที่คล้ายคลึงกันคือ นักเรียน ป. ๖ เคยทำ มีแนวโน้มที่จะทำ เคยเห็นคนอื่นทำ และคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกและด้านลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ส่วนครูเคยทำ มีแนวโน้มที่จะทำ เคยเห็นคนอื่นทำและคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกใกล้เคียงกับนักเรียน มศ. ๕ และมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ สำหรับพฤติกรรมสังคมด้านลบพบว่านักเรียน มศ. ๕ เคยทำ มีแนวโน้มที่จะทำ เคยเห็นคนอื่นทำ และคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ จึงสรุปได้ว่านักเรียน ป. ๖ มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ครูและนักเรียน มศ. ๕ มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมสังคมด้านบวกใกล้เคียงกันและมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่นักเรียน มศ. ๕ มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

๒. เพศ

๒.๑ มาตรฐาน ๑ "เคยทำหรือไม่" เพศชายและเพศหญิงรายงานว่าจะเคยทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq .05$) ๑๓ ข้อใน ๒๑ ข้อ จึงสรุปได้ว่า เพศชายและเพศหญิง เคยทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน และเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเพศมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับการกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม

ในพฤติกรรมที่ต่างกันนี้ โดยส่วนรวมพบว่าเพศชายเคยทำมากกว่าเพศหญิง พฤติกรรมที่เพศชายเคยทำมากกว่าเพศหญิงมี ๑๐ ข้อ เป็นพฤติกรรมสังคมด้านลบ ๔ ข้อ คือ การพูดปด (พ ๑) การให้ร้ายป้ายสี (พ ๓) การใช้กลโกง (พ ๔) การประจบ (พ ๕) การปฏิบัติต่อเพศชายดีกว่าเพศหญิง (พ ๖) การปฏิบัติต่อคนร่ำรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย (พ ๗) การเบียดเบียนผู้อื่น (พ ๑๒) การไม่รักษาระเบียบวินัย (พ ๑๔) และ

การวิจัย (พ ๒๐) ส่วนที่เป็นพฤติกรรมด้านบวกมี ๑ ข้อ คือ การอดทน (พ ๒๑)

จากผลการวิจัยข้างต้นจึงสรุปได้ว่า เพศชายเคยทำพฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่าเพศหญิง ซึ่งอภิปรายได้ว่า

ก. เนื่องจากสังคมไทยมีลักษณะเป็นสองมาตรฐาน (Double Standard) กล่าวคือสังคมไทยมีมาตรฐานการประพฤติปฏิบัติตนของเพศชายและเพศหญิงแตกต่างกัน โดยที่สังคมไทยไม่ค่อยเข้มงวดต่อการประพฤติปฏิบัติบางอย่างของเพศชายมากเท่าการประพฤติปฏิบัติของเพศหญิง เช่น ถ้าเพศชายประพฤติตนเป็นคนเจ้าชู้ จะได้รับการติฉินนินทาจากสังคมน้อยกว่าเพศหญิง เป็นต้น การที่สังคมกำหนดบทบาททางเพศแตกต่างกันเช่นนี้ จึงทำให้เพศชายรายงานว่ เคยทำพฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่าเพศหญิง

ข. เพศหญิงและเพศชายได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน โดยเพศหญิงจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่เข้มงวดกวัดขันและจำกัดขอบเขต (ละม้ายมาศ ศรีหัตต์ , ๒๕๑๐ : ๑๑๕) ทำให้เพศหญิงต้องพยายามบังคับควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมและประเพณี ในขณะที่เพศชายจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างให้เป็นอิสระ ไม่เข้มงวดหรือยึดมั่นในประเพณีเท่าเพศหญิง จึงทำให้เพศชายสามารถทำอะไรได้ตามใจชอบมากกว่า ผลการวิจัยเพศชายจึงรายงานว่ เคยทำพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่าเพศหญิง

อนึ่ง การที่เพศชายรายงานว่ เคยทำพฤติกรรมอดทน (พ ๒๑) มากกว่าเพศหญิง นับว่าสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งสนับสนุนให้เพศชายมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกหรือพฤติกรรมการเป็นผู้นำ ทำให้เพศชายมีบุคลิกภาพด้านแสดงตัวมากกว่าเพศหญิง (ซูชีพ อ่อนโคกสูง ๒๕๑๖ และ อัจฉรา เปรมเป็รื่องเวส ๒๕๑๗) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยด้านค่านิยมของ นีออน กลิ่นรัตน์ และคณะ (๒๕๒๕ : ๑๔๖) ซึ่งพบว่าเพศชายให้ความสำคัญแก่ค่านิยมด้านความกว้างขวางในสังคมและความกล้าสูงกว่าเพศหญิง ทำให้เพศชายกล้ายึดหัดความคิดเห็นของตนและกล้าแสดงออกมากกว่าเพศหญิง

อย่างไรก็ตามมีพฤติกรรมอยู่ ๓ ข้อ ที่เพศหญิงรายงานว่ เคยทำมากกว่าเพศชาย คือการช่วยเหลือผู้อื่น (พ ๙) การเห็นอกเห็นใจ (พ ๑๑) และการรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ (พ ๑๕) ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยทางด้านคุณลักษณะของเยาวชนไทยที่หิงปรารธนา (สุจริต เพ็ชรชอบ, ๒๕๒๕ : ๑๓๑) ซึ่งพบว่าความเป็นผู้มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โอบอ้อมอารีเป็นคุณลักษณะที่ปรารธนาให้มีในเพศหญิงสูงกว่าเพศชาย แสดง

ให้เห็นว่า สังคมคาดหวังให้เพศหญิงมีลักษณะของผู้ให้บริการมากกว่าผู้รับบริการ เพศหญิงจึงกระทำการต่าง ๆ ด้วยการคำนึงถึงผู้อื่นอยู่เสมอ และมีความตื่นตัวที่จะตอบสนองผู้อื่นในทางที่ดีอยู่เสมอด้วย ผลการวิจัยเพศหญิงจึงรายงานว่าจะพฤติกรรมสังคมด้านบวกดังกล่าวมากกว่าเพศชาย

๒.๒ มาตรา ๒ "จะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส" เพศชายและเพศหญิงรายงานว่ามีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq .05$) ๑๔ ข้อ ใน ๒๑ ข้อ ซึ่งสรุปได้ว่าเพศชายและเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน และสอดคล้องกับสมมติฐานในการวิจัย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเพศมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม

ในบรรดาพฤติกรรมที่แตกต่างกันทั้ง ๑๔ ข้อ นี้พบว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยในมาตรา ๑ กล่าวคือ พฤติกรรมใดที่เพศชายเคยทำมากกว่าก็มีแนวโน้มจะทำมากกว่าด้วย และพฤติกรรมใดที่เพศหญิงเคยทำมากกว่าก็มีแนวโน้มจะทำมากกว่าด้วย

อย่างไรก็ตามพฤติกรรม ๑ ข้อ คือ การกตัญญูแม่ตั้นจะยากลำบาก (พ ๑๖) ซึ่งพบว่าคำรายงานเกี่ยวกับการกระทำในอดีตขัดแย้งกับแนวโน้มที่จะทำในอนาคต กล่าวคือในมาตรา ๑ เพศหญิงและเพศชายต่างรายงานว่าจะทำไม่แตกต่างกัน แต่ในมาตรา ๒ กลับพบว่าเพศหญิงมีแนวโน้มจะทำมากกว่าเพศชาย แสดงให้เห็นว่าเพศหญิงมีความคิดแตกต่างไปจากเพศชายในพฤติกรรมดังกล่าว

ผลการวิจัยโดยส่วนรวมในมาตรานี้สรุปได้ว่า เพศชายมีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่าเพศหญิง และเพศหญิงมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกมากกว่าเพศชาย ทั้งนี้ น่าจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากความแตกต่างของการอบรมเลี้ยงดู และค่านิยมทางสังคมที่มีต่อบทบาททางเพศดังได้กล่าวแล้วในมาตรา ๑ ซึ่งนอกจากจะทำให้เพศชายเคยทำพฤติกรรมสังคมด้านลบดังกล่าวมากกว่าเพศหญิง และทำให้เพศหญิงเคยทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกมากกว่าเพศชายแล้ว ยังมีผลให้เพศชายและเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมดังกล่าวแตกต่างกันด้วย

นอกจากนี้ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยรายพฤติกรรมของมาตรา ๑ และมาตรา ๒ มีความสัมพันธ์สูง คือ ๐.๕๔ แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมใดที่เคยทำมากในมาตรา ๑ ก็มีแนวโน้มจะทำมากในมาตรา ๒ ด้วย และด้วยเหตุที่พฤติกรรมสังคมด้านลบเป็นพฤติกรรม

ที่เพศชายเคยทำมากกว่า เพศหญิงอยู่แล้ว (ผลการวิจัยในมาตร ๑) ดังนั้นในมาตร ๒ จึงพบว่า เพศชายมีแนวโน้มจะทำมากกว่า เพศหญิงด้วย และสำหรับกรณีของ เพศหญิงก็สามารถอธิบายได้เช่นเดียวกัน

หนึ่งในพฤติกรรมที่ผิดกฎแม้ว่าตนจะยากลำบาก (พ ๑๖) ซึ่งพบว่าเพศหญิงมีแนวโน้มจะทำมากกว่า เพศชายแม้ว่าจะเคยทำไม่ต่างกันนั้น นับว่าสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของเยาวชนไทยที่พึงปรารถนาในด้านจริยธรรมและคุณธรรม (สุจริต เพียรชอบ : อ่างถึงแล้ว) ซึ่งพบว่าคุณลักษณะของการเป็นผู้มีความกตัญญูรู้คุณเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาให้มีทั้งในหญิงและชาย แต่เมื่อเรียงลำดับความสำคัญกลับพบว่า เป็นคุณลักษณะที่ปรารถนาให้ให้มีหญิงสูงกว่าชาย นอกจากนี้เมื่อพิจารณางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู (ประมต เล็กสวาสดี, ๒๕๑๗ และ วารินทร์ ม่วงสุวรรณ, ๒๕๑๗) พบว่าเพศหญิงได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบิดามารดาอย่างให้ความรักมากกว่า เพศชาย ซึ่งหมายความว่าเพศหญิงได้รับความอบอุ่นใจมากกว่า จึงน่าจะเป็นไปได้ที่เพศหญิงตระหนักถึงความสำคัญของการตอบแทนบุญคุณมากกว่า เพศหญิงจึงรายงานว่ามีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่า เพศชาย

๒.๓ มาตร ๓ "เคยเห็นคนอื่นทำหรือไม่" เพศชายและเพศหญิงรายงานว่า เคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq .05$) ๘ ข้อ ใน ๒๑ ข้อ จึงสรุปได้ว่าเพศชายและเพศหญิงเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันและเป็นไปตามสมมติฐานในการวิจัย แต่เมื่อพิจารณาจำนวนพฤติกรรมที่แตกต่างกันจะเห็นว่าเพศมีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อยต่อการเคยเห็นคนอื่นกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม

ในพฤติกรรมที่แตกต่างกันทั้ง ๘ ข้อนี้ พบว่าเพศหญิงเคยเห็นคนอื่นทำมากกว่า เพศชายทั้งสิ้น โดยพบว่ามีพฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่น (พ ๔) เพียงพฤติกรรมเดียวที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับผลการวิจัยในมาตร ๑ และมาตร ๒ กล่าวคือ เป็นพฤติกรรมที่เพศหญิงเคยทำมีแนวโน้มที่จะทำและเคยเห็นคนอื่นทำมากกว่า เพศชาย ส่วนพฤติกรรมอีก ๗ ข้อ ซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านลบได้แก่ การให้ร้ายป้ายสี (พ ๓) การประจบ (พ ๕) การปฏิบัติต่อผู้ชายดีกว่าผู้หญิง (พ ๖) การปฏิบัติต่อคนที่ร่ำรวยดีกว่าคนที่ไม่ร่ำรวย (พ ๗) การเบียดเบียนผู้อื่น (พ ๑๒) การไม่รักษาระเบียบวินัย (พ ๑๔) และการอิจฉาริษยา (พ ๒๐) พบว่า

ขัดแย้งกับผลการวิจัยในมาตร ๑ และมาตร ๒ กล่าวคือ ทุกข้อเป็นพฤติกรรมที่เพศหญิงเคยทำและมีแนวโน้มที่จะทำน้อยกว่าเพศชาย แต่ในมาตรนี้เพศหญิงกลับรายงานว่าเคยเห็นคนอื่นทำมากกว่าเพศชาย แสดงให้เห็นว่าการกระทำและแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมทั้ง ๗ ข้อนี้ของเพศหญิงและเพศชายไม่ความสัมพันธ์กับการเห็นคนอื่นทำ

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยโดยรวม สรุปได้ว่าเพศหญิงเคยเห็นคนอื่นกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมมากกว่าเพศชาย สามารถอธิบายได้ดังนี้

ก. เนื่องจากค่านิยมสังคมและการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันของเพศหญิงและเพศชายดังกล่าวแล้ว ทำให้เพศหญิงมีความสนใจในภาระงานประเภทเย็บปักถักร้อยและงานประดิษฐ์เล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งงานเหล่านี้ต้องอาศัยความละเอียด ความประณีต และการช่างสังเกต เป็นสำคัญ ด้วยลักษณะดังกล่าวนี้จะเป็นเหตุให้เพศหญิงมีลักษณะเป็นคนช่างสังเกตสิ่งต่าง ๆ ที่ตนประสบ รวมทั้งการสังเกตพฤติกรรมของคนอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่ถูก ไม่ควร ผลการวิจัยเพศหญิงจึงรายงานว่าเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่าเพศชาย

ข. การที่เพศหญิงรายงานว่าเคยเห็นคนอื่นทำมากกว่าเพศชายแต่เคยทำและมีแนวโน้มที่จะทำน้อยกว่าเพศชาย ในพฤติกรรมสังคมด้านลบ ๗ ข้อ คือ การให้ร้ายป้ายสี (พ ๓) การประจบ (พ ๔) การปฏิบัติต่อผู้ชายดีกว่าผู้หญิง (พ ๖) การปฏิบัติต่อคนร่ำรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย (พ ๗) การเบียดเบียนผู้อื่น (พ ๑๒) การไม่รักษาระเบียบวินัย (พ ๑๔) และการอิจฉาริษยา (พ ๒๐) สามารถอธิบายได้ว่าเป็นเพราะสังคมไทยมีลักษณะเป็นสองมาตรฐาน (Double Standard) ดังกล่าวแล้วในมาตร ๑ ทำให้เพศหญิงต้องควบคุมกริยามารยาทตลอดจนความประพฤติให้เป็นไปตามที่สังคมมุ่งหวัง เพื่อให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้น เพศหญิงจึงมีวินัยในตนเอง (Self discipline) หรือมีการควบคุมตนเอง (Self Control) สูงกว่าเพศชาย (กรรณ กิจขยัน, ๒๕๑๗ : ๔๔) ดังนั้นแม้ว่าเพศหญิงจะเคยเห็นคนอื่นทำมากกว่าเพศชาย แต่เพศหญิงก็สามารถควบคุมความประพฤติของตนได้ ผลการวิจัยเพศหญิงจึงรายงานว่าเคยทำและมีแนวโน้มที่จะทำน้อยกว่าเพศชาย แม้ว่าจะเคยเห็นคนอื่นทำมากกว่าเพศชาย

๑.๔ มาตรา ๔ "คิดว่าคนอื่นจะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส" เพศหญิงและเพศชายรายงานว่าจะคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq .05$) จำนวน ๔ ข้อ ใน ๒๑ ข้อ จึงสรุปได้ว่าเพศชายและเพศหญิงคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันและเป็นไปตามสมมติฐานในการวิจัย สะท้อนให้เห็นว่าเพศมีความสัมพันธ์น้อยกับการทำนายพฤติกรรมของผู้อื่น

ในพฤติกรรมที่แตกต่างกันทั้ง ๔ ข้อนี้ เป็นพฤติกรรมสังคมด้านบวกทั้งหมด โดยพบว่า มี ๒ ข้อ สอดคล้องและสัมพันธ์กับผลการวิจัย ในมาตรา ๑ และ มาตรา ๒ กล่าวคือในพฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่น (พ ๔) พบว่าเพศหญิงเคยทำมีแนวโน้มที่จะทำและคิดว่าคนอื่นจะทำมากกว่าเพศชาย

ส่วนพฤติกรรมที่เหลืออีก ๒ ข้อ คือ การเห็นแก่พวกพ้อง (พ ๘) และการให้อภัย (พ ๑๐) พบว่าขัดแย้งกับผลการวิจัยในมาตรา ๑ มาตรา ๒ และมาตรา ๓ กล่าวคือทั้งเพศหญิงและเพศชายต่างก็รายงานว่าจะเคยทำ มีแนวโน้มที่จะทำ และเคยเห็นคนอื่นทำไม่แตกต่างกัน แต่ในมาตรานี้เพศชายกลับรายงานว่าจะคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมการเห็นแก่พวกพ้อง (พ ๘) มากกว่าเพศหญิง และเพศหญิงกลับรายงานว่าจะคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมการให้อภัย (พ ๑๐) มากกว่าเพศชาย แสดงให้เห็นว่า การกระทำ แนวโน้มที่จะทำและการเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมทั้ง ๒ ข้อนี้ ของเพศหญิงและเพศชาย ไม่มีความสัมพันธ์กับการคิดว่าคนอื่นจะทำในพฤติกรรมดังกล่าว

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยโดยส่วนรวมในมาตรานี้ สรุปได้ว่าเพศหญิงและเพศชายคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า

ก. น่าจะเป็นเพราะอิทธิพลของความเชื่อและประสบการณ์เดิมของบุคคลที่มีต่อความรู้สึกนึกคิด การกระทำ ตลอดจนความคิดที่จะทำนายพฤติกรรมของผู้อื่น ดังได้กล่าวแล้วว่าผลการวิจัยในมาตรา ๑ และ มาตรา ๒ มีความสัมพันธ์ สอดคล้องกันดังนั้นเมื่อบุคคลจะทำนายพฤติกรรมของผู้อื่น จึงนำเอาความเชื่อและประสบการณ์ของตนเองเข้าไปตัดสินด้วย กล่าวคือผลการวิจัยในมาตรา ๑ และมาตรา ๒ พบว่าเพศหญิงเคยทำและมีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่น (พ ๔) มากกว่าเพศชาย และเพศชายเคยทำและมีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมการอวดตน (พ ๒๑) มากกว่าเพศหญิงอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อเพศหญิงและเพศชายคิดที่จะทำนายพฤติกรรมของคนอื่น จึงนำเอาความเชื่อและประสบการณ์เดิมของตนเข้า

ไปตัดสิน ผลการวิจัยเพศหญิงจึงรายงานว่าคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่น (พ ๔) มากกว่าเพศชาย และเพศชายจึงรายงานว่าคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมการรอของคน (พ ๒๑) มากกว่าเพศหญิง

ข. ส่วนพฤติกรรมการเห็นแก่พวกพ้อง (พ ๘) และการให้อภัย (พ ๑๐) ที่พบว่าขัดแย้งกับผลการวิจัยในมาตร ๑ มาตร ๒ และมาตร ๓ โดยทั้งเพศหญิงและเพศชาย เคยทำมีแนวโน้มที่จะทำ และเคยเห็นคนอื่นทำไม่ต่างกัน แต่คิดว่าคนอื่นจะทำแตกต่างกันนั้น ในส่วนของพฤติกรรมการเห็นแก่พวกพ้อง (พ ๘) ซึ่งพบว่าเพศชายคิดว่าคนอื่นจะทำมากกว่าเพศหญิงนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทรี โคมิน (๒๕๒๒ : ๑๔๔) ในส่วนที่เกี่ยวกับทัศนคติของความรักพวกพ้อง โดยพบว่า เพศชายเห็นด้วยกับข้อความที่ว่า "คนเราควรจะรักและเห็นแก่พวกพ้องของตนมากกว่าคนอื่น" มากกว่าเพศหญิง (๒๐.๑% ต่อ ๑๕.๓%) สำหรับในส่วนของพฤติกรรมการให้อภัย (พ ๑๐) ซึ่งพบว่าเพศหญิงคิดว่าคนอื่นจะทำมากกว่าเพศชาย ก็พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยด้านคุณธรรมพรหมวิหารสี่ของ สอนงศรี รุดดิษฐ์ (๒๕๒๓) ซึ่งพบว่าเพศหญิงมีทัศนคติว่าจะปฏิบัติตนด้วยคุณธรรมด้านความกรุณาสูงกว่าเพศชาย แสดงให้เห็นว่าเพศหญิงให้ความสำคัญแก่การให้อภัย ในขณะที่เพศชายให้ความสำคัญแก่พวกพ้อง ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกันของหญิงและชาย แม้ว่าทั้งสองเพศจะเคยทำมีแนวโน้มจะทำ และเคยเห็นคนอื่นทำไม่ต่างกัน แต่เมื่อคิดที่จะทำนายพฤติกรรมของผู้อื่นจึงนำเอาสิ่งที่ได้รับการอบรมสั่งสอนมาคิดพิจารณา ทำให้เพศชายคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมการเห็นแก่พวกพ้องมากกว่าเพศหญิง และ เพศหญิงคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมการให้อภัยมากกว่าเพศชาย

๑.๕ สรุปผลการวิจัยทั้งสี่มาตร

ก. เมื่อพิจารณาผลการวิจัยทั้ง ๔ มาตร พบว่ามีพฤติกรรมที่แตกต่างทั้ง ๔ มาตร อยู่เพียงพฤติกรรมเดียว คือการช่วยเหลือผู้อื่น (พ ๔) โดยพบว่าเพศหญิงเคยทำ มีแนวโน้มที่จะทำ เคยเห็นคนอื่นทำ และคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่าเพศชาย ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอนงศรี รุดดิษฐ์ (อ้างถึงแล้ว) ซึ่งพบว่าหญิงมีทัศนคติว่าจะปฏิบัติตนด้วยคุณธรรมด้านกรุณาสูงกว่าชาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจริต เพียรชอบ (อ้างถึงแล้ว) ที่พบว่า การเป็นผู้มีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาให้มีในเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

ข. พฤติกรรมที่ไม่แตกต่างกันทั้ง ๔ มาตรการ มี ๔ ข้อ คือ การรักษาสัญญา (พ ๒) การบำเพ็ญประโยชน์ (พ ๑๓) การคำนึงถึงความอาวุโส (พ ๑๔) การกตัญญูแม้การกระทำนั้นจะผิดระเบียบ (พ ๑๗) และการรักษาหน้า (พ ๑๘) แสดงว่าทั้งสองเพศมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมดังกล่าวสอดคล้องกัน ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยทางด้านคุณธรรมต่าง ๆ ที่พบว่าเพศชายและเพศหญิงต่างให้ความสำคัญแก่พฤติกรรมการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น และการมีความกตัญญูแก่เวทิต่อผู้มีพระคุณ ว่าเป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญมากที่สุด (อรนันท์ บุญประสิทธิ์ ๒๕๒๒) และต่างก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมด้านกตัญญูและความอาวุโสอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ (วิระวรรณ อามระดิษ ๒๕๒๒ : ๖๗) รวมทั้งมีพฤติกรรมการรักษาหน้าไม่แตกต่างกัน (ภักดี ปรีวรรม ๒๕๑๖ และ พุทงา วชิระศักดิ์มงคล, ๒๕๑๖)

ค. จากผลการวิจัยทั้ง ๔ มาตรการ แสดงให้เห็นว่า

๑. เพศมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับการกระทำ และแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของบุคคล

๒. เพศมีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย กับการเคยเห็นคนอื่นทำ และความคิดที่จะทำนายนายการกระทำของคนอื่น

ง. เมื่อพิจารณาผลการวิจัยโดยส่วนรวมทั้ง ๔ มาตรการ พบว่าเพศหญิงเคยทำและมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายเคยทำและมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่าเพศหญิง จึงสรุปได้ว่า เพศหญิงมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมสังคมด้านบวกมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่าเพศหญิง

๓. ศาสนา

๓.๑ มาตรการ ๑ "เคยทำหรือไม่" ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม รายงานว่าเคยทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมเกือบทุกข้อไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นพฤติกรรมการรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ (พ ๑๕) เพียงข้อเดียวที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) จึงสรุปได้ว่าผู้นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม เคยทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และสะท้อนให้เห็นว่าศาสนาไม่มีความสัมพันธ์กับการกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของบุคคล ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจำนวนผู้ตอบแบบสำรวจจะพบว่ามีอัตราส่วนที่

แตกต่างกันมาก กล่าวคือผู้นับถือศาสนาพุทธ ๒,๗๘๖ คน ผู้นับถือศาสนาคริสต์ ๔๓ คน และผู้นับถือศาสนาอิสลาม ๓๔ คน จึงน่าจะเป็นไปได้ที่ความแตกต่างของจำนวนกลุ่มตัวอย่างจะมีผลทำให้ไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม

อนึ่ง สำหรับพฤติกรรมกรรมการรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ ซึ่งพบว่าผู้นับถือศาสนาอิสลามเคยทำน้อยกว่าผู้นับถือศาสนาพุทธนั้น สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมของชาวมุสลิมต่อพฤติกรรมดังกล่าวที่พบว่ามีไปทางบวกน้อยกว่าชาวพุทธ (อภิญา จันทระเจนจบ, อ่างแล้ว : ๑๔๒)

๓.๒ มาตรา ๒ "คิดว่าจะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส" ผู้ที่นับถือศาสนาต่าง ๆ กัน รายงานว่ามีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม ๒ ข้อ จากจำนวน ๒๑ ข้อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .๐๕$) จึงสรุปได้ว่าผู้นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม มีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันและเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย แต่เมื่อพิจารณาจำนวนพฤติกรรมที่แตกต่างกันจะเห็นว่าศาสนามีความสัมพันธ์กันน้อยกว่าแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของบุคคล

ในพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ๒ ข้อนี้ เป็นพฤติกรรมสังคมด้านบวก ๑ ข้อ คือ การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ (พ ๑๕) และเป็นพฤติกรรมสังคมด้านลบ ๑ ข้อ คือ การไม่รักษาระเบียบวินัย (พ ๑๔) ผลการวิจัยในพฤติกรรมกรรมการรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ (พ ๑๕) พบว่าสอดคล้องกับมาตรา ๑ กล่าวคือ ผู้นับถือศาสนาอิสลามเคยทำ และมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมดังกล่าวน้อยกว่าผู้นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งจากการคำนวณค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยรายพฤติกรรมของมาตรา ๑ และ มาตรา ๒ พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูงคือ ๐.๔๔ แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมใดที่เคยทำน้อยในมาตรา ๑ ก็มีแนวโน้มจะทำน้อยในมาตรา ๒ ด้วย เนื่องจากผู้นับถือศาสนาอิสลามเคยทำพฤติกรรมกรรมการรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ (พ ๑๕) น้อยกว่าผู้นับถือศาสนาพุทธอยู่แล้ว ดังนั้นในมาตรา ๒ จึงพบว่ามีแนวโน้มจะทำน้อยกว่าผู้นับถือศาสนาพุทธด้วย

สำหรับการไม่รักษาระเบียบวินัย (พ ๑๔) พบว่าผู้นับถือศาสนาอิสลามมีแนวโน้มจะทำน้อยกว่าผู้นับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยในมาตรา ๑ กล่าวคือ ผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ รายงานว่าเคยทำพฤติกรรมดังกล่าวไม่แตกต่างกัน แต่ในมาตรา ๒ ผู้นับถือศาสนาอิสลามกลับรายงานว่ามีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมดังกล่าวน้อยกว่าผู้นับถือศาสนา

คริสต์ ทั้งนี้จะเป็นเพราะผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ อาศัยอยู่ในเมืองไทยมาเป็นเวลาช้านาน มีสภาวะแวดล้อมที่คล้ายคลึงกัน ทำให้มีแบบแผนหรือมาตรฐานในการประพฤติปฏิบัติเหมือนกัน แม้ว่าจะยึดถือคำสอนของทางศาสนาที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะศาสนาอิสลามจะเป็นในเรื่อง การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของสังคมควบคู่ไปกับการปฏิบัติทางศาสนา และด้วยอิทธิพลของ สภาวะแวดล้อมดังกล่าว จึงทำให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเคยทำพฤติกรรมที่ไม่รักษาระเบียบ วินัย (พ ๑๔) ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มของการกระทำในมาตร ๒ ผู้นับถือ ศาสนาอิสลามก็ยังคงยึดถือตามคำสอนของศาสนาและตระหนักในความสำเร็จของการไม่รักษา ระเบียบวินัย จึงรายงานว่ามีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมดังกล่าวน้อยกว่าผู้นับถือศาสนาคริสต์

๓.๓ มาตร ๓ "เคยเห็นคนอื่นทำหรือไม่" ผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ รายงานว่า เคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม ๔ ข้อ จากจำนวน ๒๑ ข้อ แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .๐๕$) จึงสรุปได้ว่าผู้นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนา อิสลาม เคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน และเป็นไปตามสมมติฐาน แต่เมื่อพิจารณาจำนวนพฤติกรรมที่แตกต่างกันจะเห็นว่าศาสนามีความสัมพันธ์น้อยกับการเคย เห็นคนอื่นทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม

ในบรรดาพฤติกรรมที่แตกต่างกันทั้ง ๔ ข้อนี้ เป็นพฤติกรรมด้านบวก ๑ ข้อ คือ การรอดตน (พ ๒๑) และเป็นพฤติกรรมด้านลบ ๓ ข้อ ได้แก่ การประจบ (พ ๕) การ เบียดเบียนผู้อื่น (พ ๑๒) และการอิจฉาริษยา (พ ๒๐) ซึ่งพบว่าขัดแย้งกับผลการวิจัยใน มาตร ๑ และมาตร ๒ กล่าวคือ ผู้นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลามต่าง รายงานว่าเคยทำและมีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมทั้ง ๔ ข้อดังกล่าวไม่แตกต่างกัน แต่ใน มาตรนี้ผู้นับถือศาสนาคริสต์กลับรายงานว่าเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่ากลุ่มอื่น และผู้นับถือศาสนาอิสลามกลับรายงานว่าเคยเห็นคนอื่นทำน้อยกว่า แสดงให้เห็นว่าการกระทำและแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมทั้ง ๔ ข้อ นี้ของผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับ การเคยเห็นคนอื่นทำ ทั้งนี้จะเป็นเพราะคำสอนของศาสนาคริสต์เน้นในเรื่องความรักที่มีต่อพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์ ดังจะเห็นว่าชาวคริสต์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๔๔) มีอุดมคติในแง่ ทำประโยชน์ให้แก่สังคม (นิรมล เศษะปรีดี ๒๕๒๒ :๕๖) จึงทำให้ผู้นับถือศาสนาคริสต์มีโอกาส ได้พบปะผู้คนมากหน้าหลายตากว่าผู้นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมักจะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมของตน ตามลำพัง ดังนั้นโอกาสที่ผู้นับถือศาสนาคริสต์จะได้พบเห็นคนอื่นกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ จึงมี

มากกว่าด้วย ผลการวิจัยผู้นับถือศาสนาคริสต์จึงเคยเห็นคนอื่นกระทำพฤติกรรมดังกล่าว
มากกว่ากลุ่มอื่น ในขณะที่ผู้นับถือศาสนาอิสลามเคยเห็นคนอื่นทำน้อยกว่ากลุ่มอื่น

๓.๔ มาตรา ๔ "คิดว่าคนอื่นจะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส" ผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ
ทั้ง ๓ กลุ่ม รายงานว่าคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมจรรยาธรรมทางสังคม ๔ ข้อ จากจำนวน
๒๑ ข้อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .๐๕$) จึงสรุปได้ว่าผู้นับถือศาสนาพุทธ
ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม คิดว่าคนอื่นมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมจรรยาธรรมทางสังคม
แตกต่างกันและเป็นไปตามสมมติฐาน | แต่เมื่อพิจารณาจำนวนพฤติกรรมที่แตกต่างกันจะเห็นว่า
ศาสนามีความสัมพันธ์น้อยกับการคิดที่จะทำนายพฤติกรรมของผู้อื่น

ในบรรดาพฤติกรรมที่แตกต่างกันทั้ง ๔ ข้อนี้ พบว่ามีพฤติกรรม ๓ ข้อได้แก่ การ
อวดตน (พ ๒๑) การเบียดเบียนผู้อื่น (พ ๑๒) และการอิจฉาริษยา (พ ๒๐) สอดคล้อง
และสัมพันธ์กับ ผลการวิจัยในมาตรา ๓ กล่าวคือ ทั้ง ๓ ข้อนี้เป็นพฤติกรรมที่ผู้นับถือศาสนา
คริสต์รายงานว่าเคยเห็นคนอื่นทำและคิดว่าคนอื่นจะทำมากกว่ากลุ่มอื่น รวมทั้งเป็นพฤติกรรม
ที่ผู้นับถือศาสนาอิสลามรายงานว่าเคยเห็นคนอื่นทำและคิดว่าคนอื่นจะทำน้อยกว่ากลุ่มอื่น

สำหรับพฤติกรรมการไม่รักษาระเบียบวินัย (พ ๑๔) นั้นพบว่าสอดคล้องกับมาตรา
๒ กล่าวคือ ผู้นับถือศาสนาคริสต์เคยทำและคิดว่าคนอื่นจะทำมากกว่าผู้นับถือศาสนาอิสลาม

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยโดยส่วนรวมในมาตรานี้ สรุปได้ว่าผู้นับถือศาสนาคริสต์
คิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมจรรยาธรรมทางสังคมมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่ผู้นับถือศาสนา
อิสลามคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมดังกล่าวน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งอภิปรายได้ว่า

ก. เนื่องจากความ เชื่อและประสบการณ์ของบุคคลมีผลต่อความคิดและการตัดสินใจ
ใจรวมทั้งความคิดที่จะทำนายพฤติกรรมของผู้อื่น และเพราะว่าในมาตรา ๒ และมาตรา ๓ ผู้
นับถือศาสนาคริสต์มีแนวโน้มจะทำ และเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมเหล่านี้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ
ในขณะที่ผู้นับถือศาสนาอิสลามมีแนวโน้มจะทำและเคยเห็นคนอื่นทำน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ อยู่แล้ว
ดังนั้นเมื่อผู้นับถือศาสนาคริสต์และอิสลามคิดที่จะทำนายพฤติกรรมของผู้อื่นจึงนำเอาความ เชื่อ
และประสบการณ์ของตนเข้าไปพิจารณาตัดสินใจ ผลการวิจัยผู้นับถือศาสนาคริสต์จึงรายงานว่า
คิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมเหล่านี้มากกว่ากลุ่มอื่น ในขณะที่ผู้นับถือศาสนาอิสลามคิดว่าคนอื่น
จะทำน้อยกว่ากลุ่มอื่น

ข. ค่าสหสัมพันธ์รายมาตราระหว่างคะแนนเฉลี่ยแต่ละพฤติกรรมในมาตรา ๔ กับ มาตรา ๒ และมาตรา ๓ มีค่าในระดับสูงคือ ๐.๘๐ และ ๐.๖๔ ตามลำดับ และทุกค่ามีภัย สำคัญทางสถิติ ($p < .๐๑$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความคิดในการทำนายพฤติกรรมของคนอื่น มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มที่จะทำในอนาคตและการเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมจริยธรรมทาง สังคม และเพราะว่าผู้นับถือศาสนาคริสต์มีแนวโน้มจะทำและ เคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรม เหล่า นี้มากกว่ากลุ่มอื่น ในขณะที่ผู้นับถือศาสนาอิสลามมีแนวโน้มจะทำและ เคยเห็นคนอื่นทำน้อย กว่ากลุ่มอื่น ดังนั้นในมาตรานี้ผู้นับถือศาสนาคริสต์จึงรายงานว่าคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรม จริยธรรมทางสังคมมากกว่ากลุ่มอื่น ในขณะที่ผู้นับถือศาสนาอิสลามคิดว่าคนอื่นจะทำน้อย กว่ากลุ่มอื่น

๓.๕ สรุปผลการวิจัยทั้ง ๔ มาตรา

ก. พฤติกรรมที่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทั้ง ๔ มาตรา มี ๑๕ ข้อ แสดงให้ เห็นว่าความแตกต่างของการนับถือศาสนาต่าง ๆ ในด้านความเชื่อ คำสอนของศาสนาและ การปฏิบัติศาสนกิจไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมทั้ง ๑๕ ข้อนี้ ผลการวิจัยจึงพบว่าผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ กัน เคยทำ มีแนวโน้มจะทำ เคยเห็นคน อื่นทำ และคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมดังกล่าวนี้สอดคล้องกัน

ข. ผลการวิจัยทั้ง ๔ มาตรา แสดงให้เห็นว่า

๑. ศาสนาไม่มีความสัมพันธ์กับการกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม
๒. ศาสนามีความสัมพันธ์น้อยกับแนวโน้มที่จะทำ การเคยเห็นคนอื่นทำและ การทำนายพฤติกรรมของบุคคลอื่น

ค. เมื่อพิจารณาผลการวิจัยโดยส่วนรวมทั้ง ๔ มาตรา พบว่าผู้นับถือศาสนาอิสลาม เคยทำ มีแนวโน้มที่จะทำ เคยเห็นคนอื่นทำ และคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมจริยธรรมทาง สังคมน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่ผู้นับถือศาสนาคริสต์เคยทำ มีแนวโน้มที่จะทำ เคยเห็นคน อื่นทำและคิดว่าคนอื่นจะทำมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ จึงสรุปได้ว่า ผู้นับถือศาสนาอิสลามมีพฤติ - กรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่ผู้นับถือศาสนา คริสต์มีพฤติกรรม และแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

๔. ภูมิภาค

๔.๑ มาตรา ๑ "เคยทำหรือไม่" ผู้ที่อยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก เชียงเหนือ ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร รายงานว่าเคยทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq .05$) จำนวน ๑๐ ข้อ ใน ๒๑ ข้อ จึงสรุปได้ว่าผู้อยู่ในภูมิภาคต่างกัน เคยทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่เมื่อพิจารณาจำนวนพฤติกรรมที่แตกต่างกัน จะเห็นว่าภูมิภาคมีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อยกับการทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม

ในพฤติกรรมที่แตกต่างกันทั้ง ๑๐ ข้อนี้ มีอยู่เพียงข้อเดียวคือ การให้อภัย (พ ๑๐) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าคนในภูมิภาคใดเคยทำพฤติกรรมดังกล่าวแตกต่างกันด้วยวิธีการของเซฟเฟ ส่วนพฤติกรรมที่เหลืออีก ๙ ข้อ แบ่งเป็นพฤติกรรมสังคมด้านบวก ๓ ข้อ คือ การเห็นแก่พวกพ้อง (พ ๘) การบำเพ็ญประโยชน์ (พ ๑๓) และการรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ (พ ๑๕) เป็นพฤติกรรมสังคมด้านลบ ๖ ข้อ ได้แก่ การพูดปด (พ ๑) การประจบ (พ ๕) การปฏิบัติต่อคนร่ำรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย (พ ๗) การเบียดเบียนผู้อื่น (พ ๒) การไม่รักษาระเบียบวินัย (พ ๑๔) และการอิจฉาริษยา (พ ๒๐)

ผลการวิจัยโดยส่วนรวมพบว่าคนในภาคตะวันออก เชียงเหนือ เคยทำพฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่คนในภาคใต้เคยทำน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลดังนี้

ก. การที่คนในภูมิภาคต่าง ๆ รายงานว่าเคยทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความแตกต่างกันสภาพเศรษฐกิจ สภาพภูมิศาสตร์ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และสภาพการคมนาคมติดต่อสื่อสาร ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยให้คนในภูมิภาคต่าง ๆ มีรูปแบบการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ และลักษณะอุปนิสัยใจคอ ตลอดจนการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ แตกต่างกัน

ข. ส่วนการที่คนภาคใต้กระทำพฤติกรรมสังคมด้านลบน้อยกว่าคนในภูมิภาคอื่น ๆ นั้น นับว่าสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมและความคาดหวังของเยาวชนไทย (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา ๒๕๒๓ : ๖๔) ที่พบว่า คนภาคใต้มีค่านิยมเกี่ยวกับความสามารถและ

ความเป็นอิสระแก่ตัวสูงกว่าภาคอื่น ๆ ซึ่งหมายความว่าคนภาคใต้ให้ความสำคัญแก่การพัฒนาความสามารถของตนเอง การใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล การมีอุดมคติและเป้าหมาย แน่วแน่ในชีวิต ความสำเร็จ ความภาคภูมิใจในตนเอง ตลอดจนความเป็นตัวของตัวเอง และพึ่งพาตนเองได้ รวมทั้งสอดคล้องกับคำอธิบายเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะของคนไทยในภูมิภาคต่าง ๆ (ประเสริฐ แยมกลิ่นพูน, ๒๕๑๐ : ๗๐-๗๑) กล่าวคือ ภาคใต้มีความได้เปรียบทางสภาพภูมิศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้คนภาคใต้มีความรู้สึกภาคภูมิใจในภาคของตน มีความกระตือรือร้น มุ่งแสดงความสามารถและแสวงหาความสำเร็จอย่างแข็งขันมากกว่าคนในภูมิภาคอื่น ๆ ลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้คนภาคใต้กระทำพฤติกรรมสังคมค้ำ ลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ค. สำหรับการที่คนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรายงานว่าจะทำพฤติกรรมสังคมค้ำ ลบน้อยกว่าภาคอื่น ๆ ก็นับว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคำอธิบายเชิงทฤษฎีของ ประเสริฐ แยมกลิ่นพูน เช่นกัน กล่าวคือในงานวิจัยของ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (๒๕๒๓ : ๖๑-๗๐) พบว่าคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่านิยมในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้น้อยกว่าคนในภูมิภาคอื่น ๆ คือด้านการช่วยเหลือผู้อื่นและการเห็นแก่ส่วนรวม (ได้แก่การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ ความสามัคคี ความยุติธรรม) ด้านความสัมพันธ์ทางจิตใจและครองครัว (ได้แก่ การผ่อนปรนให้อภัย ความซื่อสัตย์จริงใจ ความกตัญญูทดแทน) ด้านความมั่นคงปลอดภัยเป็นระเบียบและอนุรักษ์ (ได้แก่ ความสงบสุข ความมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมายและหลักการ) และด้านความใจกว้าง ก้าวหน้าและทันสมัย (ได้แก่การมีแนวคิดกว้าง เห็นการณ์ไกล การแข่งขัน) สำหรับคำอธิบายเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะประจำถิ่นของคนไทยนั้นได้กล่าวถึงลักษณะของคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่าต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอยู่ตลอดเวลา ทำให้ต้องดิ้นรนขนขวายเพื่อความอยู่รอดไปวันๆ ทำให้ไม่สู้ยึดมั่น ถิ่นมั่นกับชีวิตและสิ่งแวดล้อม แต่พอใจกับความสะดวกสบายและสนุกสนานมากกว่าสิ่งที่เป็นระเบียบจริงจังในชีวิต จึงน่าจะ เป็นไปได้ที่ลักษณะดังกล่าวนี้มีผลทำให้คนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกระทำพฤติกรรมสังคม ค้ำ ลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ง. อย่างไรก็ตาม มีพฤติกรรมที่น่าสังเกตในมาตรนี้คือ คนในกรุงเทพมหานคร รายงานว่าจะทำพฤติกรรมการไม่รักษาระเบียบวินัย (พ ๑๔) น้อยกว่าคนในภูมิภาคอื่น ๆ

แม้ว่ากรุงเทพมหานครจะมีลักษณะ เป็นสังคมเมือง กล่าวคือ เป็นเมืองหลวงและเป็นศูนย์กลางทางการคมนาคม รวมทั้งเป็นที่รวมของคนต่างระดับมากมาย ตลอดจนการดำเนินชีวิตของคนกรุงเทพฯ ก็เป็นไปอย่างเร่งรีบ คนกรุงเทพมหานครจึงน่าจะเคยทำพฤติกรรมที่ไม่รักษาระเบียบวินัย มากกว่าคนในภูมิภาคอื่น ๆ แต่ผลการวิจัยกลับพบว่า เคยทำน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้เหตุผลที่น่าจะเป็นไปได้ก็คือ ประชาชนในกรุงเทพมหานครตระหนักถึงผลเสียที่เกิดจากการไม่รักษาระเบียบวินัย เช่น การข้ามถนนตามใจชอบ ไม่ข้ามถนนตรงทางข้ามที่กฎหมายจราจรกำหนด ก็จะถูกปรับ หรือได้รับอุบัติเหตุ เป็นอันตรายแก่ชีวิต เป็นต้น เพื่อให้เกิดผลดีแก่ทั้งตนเองและสังคมส่วนรวม คนในกรุงเทพมหานครจึงกระทำพฤติกรรมดังกล่าวน้อยกว่ากลุ่มอื่น

จ. อนึ่งสำหรับพฤติกรรมสังคม ด้านบวพบว่าคนในภาคกลางเคยทำพฤติกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ (พ ๑๓) และการรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ (พ ๑๕) น้อยกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะของคนไทยในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเสริฐ แยมกลิ่นพูน (อ้างแล้ว : ๗๐ - ๗๑) ที่กล่าวว่าลักษณะนิสัยที่เด่นของคนในภาคกลางคือ เป็นผู้ที่ชอบทำงานและใช้ชีวิตตามลำพังไม่ชอบการทำงานเป็นกลุ่ม จึงอาจจะเป็นไปได้ที่คนในภาคกลางจะให้ความสำคัญแก่พฤติกรรมดังกล่าวนี้น้อย ดังนั้นโอกาสที่จะกระทำพฤติกรรมนี้จึงมีน้อยด้วย ผลการวิจัยคนในภาคกลางจึงเคยทำพฤติกรรมดังกล่าวน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

๔.๒ มาตรฐาน ๒ "จะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส" คนที่อยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ กัน รายงานว่ามีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง (p $\leq$.๐๕) จำนวน ๘ ข้อ ใน ๒๑ ข้อ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าคนที่อยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ กันมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน และเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย แต่เมื่อพิจารณาจำนวนพฤติกรรมที่แตกต่างกันจะเห็นว่าภูมิภาคมีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อยกับแนวโน้มในการทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของบุคคล

ในพฤติกรรมที่แตกต่างกันทั้ง ๘ ข้อนี้มี ๔ ข้อ คือ การรักษาสัญญา (พ ๒) การให้ภัย (พ ๑๐) การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ (พ ๑๕) และการประจบ (พ ๕) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าคนในภูมิภาคใดมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมดังกล่าวแตกต่างกันด้วยวิธีของ เซฟเฟ

ส่วนที่เหลืออีก ๔ ข้อ คือ การเห็นแก่พวกพ้อง (พ ๔) การอวดตน (พ ๒๑) การให้ร้ายป้ายสี (พ ๓) และการปฏิบัติต่อคนร่ำรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย (พ ๗) พบว่าเกือบทุกข้อขัดแย้งกับผลการวิจัยในมาตร ๑ กล่าวคือ เป็นพฤติกรรมที่คนในภูมิภาคต่าง ๆ รายงานว่าเคยทำไม่แตกต่างกัน แต่ในมาตร ๒ กลับรายงานว่ามีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมดังกล่าวแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าการกระทำและแนวโน้มในการกระทำพฤติกรรมดังกล่าวของคนในภูมิภาคต่าง ๆ เกือบจะไม่มีความสัมพันธ์กันเลย ยกเว้นพฤติกรรมการปฏิบัติต่อคนร่ำรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย (พ ๗) เพียงข้อเดียว ที่การกระทำและแนวโน้มของการกระทำมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือคนในภาคกลางเคยทำน้อยที่สุด ก็มีแนวโน้มจะทำน้อยที่สุดด้วย ในขณะที่คนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเคยทำมากที่สุด ก็มีแนวโน้มจะทำมากที่สุดด้วย

เนื่องจากผลการวิจัยดังกล่าว มีพฤติกรรมที่แตกต่างกันน้อย ในการอธิบายจึงจะอธิบายตามรายพฤติกรรมดังนี้

ก. ในพฤติกรรมการเห็นแก่พวกพ้อง (พ ๔) พบว่าคนในภาคใต้มีแนวโน้มจะทำมากกว่าคนในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ น่าจะสืบเนื่องมาจากความอุดมสมบูรณ์ในทรัพยากรธรรมชาติของภาคใต้ ทำให้คนในภาคใต้มีความรู้สึกภาคภูมิใจในภาคของตนดังได้กล่าวแล้วในมาตร ๑ การที่คนในภาคใต้มีความรู้สึกภูมิใจในภาคของตนเช่นนี้ น่าจะก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากกว่าภาคอื่น ๆ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นที่รวมของคนต่างระดับฐานะ ต่างอุปนิสัยในคอ มีลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างห่างเหิน และไม่จริงจังต่อกัน ซึ่งลักษณะเช่นนี้ทำให้คนกรุงเทพฯ มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันน้อยกว่าคนในภาคใต้ ประกอบกับค่าความสัมพันธ์ระหว่างมาตร ๑ กับ มาตร ๒ มีค่าสูงถึง ๐.๕๔ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมใดที่เคยทำในอดีตก็มีแนวโน้มจะทำในอนาคตด้วย เนื่องจากคนกรุงเทพฯ เคยทำพฤติกรรมการเห็นแก่พวกพ้องน้อยกว่าคนในภาคใต้อยู่แล้ว ดังนั้นผลการวิจัยในมาตรนี้จึงพบว่าคนกรุงเทพฯ มีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมนี้น้อยกว่าคนในภาคใต้ด้วย

ข. ส่วนพฤติกรรมการปฏิบัติต่อคนร่ำรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย (พ ๗) และการให้ร้ายป้ายสี (พ ๓) พบว่าคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวโน้มจะทำมากกว่าคนในภูมิภาคอื่น ทั้งนี้อธิบายได้ด้วยเหตุผลทำนองเดียวกับในมาตร ๑ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างมาตร ๑ และ มาตร ๒ ดังกล่าวข้างต้น

๔.๓ มาตรา ๓ "เคยเห็นคนอื่นทำหรือไม่" คนในภูมิภาคต่าง ๆ รายงานว่า เคยเห็นคนอื่นกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .๐๕$) ๔ ข้อ จากจำนวน ๒๑ ข้อ จึงสรุปได้ว่าคนที่อยู่ในภูมิภาคต่างกันเคยเห็นคนอื่นกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน และเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย แต่เมื่อพิจารณาจำนวนพฤติกรรมที่แตกต่างกันจะเห็นว่าภูมิภาคมีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อยกับการเห็นคนอื่นกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม

ในพฤติกรรมที่แตกต่างกันทั้ง ๔ ข้อนี้พบว่า มี ๘ ข้อ ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่ไม่สามารถบอกได้ว่าคนในภูมิภาคใด เคยเห็นคนอื่นทำแตกต่างกันด้วยวิธีการของ เชฟเฟ ได้แก่การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ (พ ๑๕) การอดทน (พ ๒๑) การเห็นแก่พวกพ้อง (พ ๘) การให้อภัย (พ ๑๐) การรักษาสัญญา (พ ๒) การไม่รักษาระเบียบวินัย (พ ๑๔) การให้ร้ายป้ายสี (พ ๓) และการอิจฉาริษยา (พ ๒๐)

สำหรับพฤติกรรมที่เหลืออีก ๑ พฤติกรรมคือ การบำเพ็ญประโยชน์ (พ ๑๓) พบว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยในมาตรา ๑ กล่าวคือ คนในภาคกลางเคยทำน้อยกว่าคนในภาคใต้ และเคยเห็นคนอื่นทำน้อยกว่าคนในภาคใต้ด้วย ซึ่งอธิบายได้ว่า คนในภาคกลางและภาคใต้มีความแตกต่างทางด้านสภาพภูมิศาสตร์ และ เศรษฐกิจ อันส่งผลให้เกิดความแตกต่างทางด้านลักษณะการดำเนินชีวิตและลักษณะประจำภาคดังได้กล่าวแล้วในมาตรา ๑ ประกอบกับการที่คนในภาคกลางรายงานว่าเคยทำน้อยกว่าคนในภาคใต้อยู่แล้ว ซึ่งแสดงว่าคนในภาคกลางให้ความสำคัญแก่พฤติกรรมการบำเพ็ญประโยชน์น้อยกว่าคนในภาคใต้ ดังนั้นโอกาสและความใส่ใจที่จะสังเกตการกระทำพฤติกรรมนี้ของผู้อื่นย่อมจะต้องน้อยไปด้วย ผลการวิจัยคนในภาคกลางจึงเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ (พ ๑๓) น้อยกว่าคนในภาคใต้

๔.๔ มาตรา ๔ "คิดว่าคนอื่นจะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส" คนในภูมิภาคต่าง ๆ รายงานว่าคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .๐๕$) จำนวน ๕ ข้อ จาก ๒๑ ข้อ จึงสรุปได้ว่า คนที่อยู่ในภูมิภาคต่างกันคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน นับว่าสอดคล้องกับสมมติฐานในการวิจัย แต่เมื่อพิจารณาจำนวนพฤติกรรมที่แตกต่างกันจะเห็นว่า ภูมิภาคมีความสัมพันธ์น้อยกับการคิดที่จะทำนายพฤติกรรมของผู้อื่น

ในพฤติกรรมที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทั้ง ๔ ข้อนี้ พบว่ามี ๒ ข้อ คือการให้อภัย (พ ๑๐) และการกตัญญูแม้ตนจะยากลำบาก (พ ๑๖) ชัดแย้งกับผลการวิจัยในมาตร ๑ มาตร ๒ และมาตร ๓ กล่าวคือ คนในภูมิภาคต่าง ๆ รายงานว่า เคยทำ มีแนวโน้มจะทำ และเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรม มดังกล่าวไม่แตกต่างกัน แต่ในมาตรนี้กลับพบว่า คนในกรุงเทพมหานครคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่าคนในภาคเหนือ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะหา คำอธิบายได้ แต่อย่างไรก็ดีผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การกระทำ แนวโน้มที่จะทำ และการเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมทั้ง ๒ ข้อนี้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการคิดว่าคนอื่นจะทำ

สำหรับพฤติกรรมที่เหลืออีก ๓ ข้อ คือ การประจบ (พ ๕) การเปิดเผยผู้อื่น (พ ๑๒) และการอิจฉาริษยา (พ ๒๐) พบว่าคนในภาคใต้คิดว่าคนอื่นจะทำน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ และคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือคิดว่าคนอื่นจะทำมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยในมาตร ๑ กล่าวคือคนในภาคใต้เคยทำและคิดว่าคนอื่นจะทำน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่คนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเคยทำ และคิดว่าคนอื่นจะทำมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้อธิบายได้ด้วยเหตุผล เช่นเดียวกับในมาตร ๑ ประกอบกับค่าความสัมพันธ์ระหว่างมาตร ๑ กับมาตร ๔ มีค่าค่อนข้างสูงคือ ๐.๖๙ ซึ่งแสดงว่าพฤติกรรมใดที่เคยทำมากก็คิดว่าคนอื่นจะ ทำมากด้วย และพฤติกรรมใดที่เคยทำน้อยก็คิดว่าคนอื่นจะทำน้อยด้วย ผลการวิจัยคนในภาคใต้ จึงคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมดังกล่าวน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่คนในภาคตะวันออกเฉียง-เหนือคิดว่าคนอื่นจะทำมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

๔.๕ สรุปผลการวิจัยทั้ง ๔ มาตร

ก. พฤติกรรมที่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทั้ง ๔ มาตร มี ๗ ข้อคือ การช่วยเหลือผู้อื่น (พ ๙) การเห็นอกเห็นใจ (พ ๑๑) การคำนึงถึงความอาวุโส (พ ๑๔) การ ใช้กลไลบาย (พ ๔) การปฏิบัติต่อผู้ชายดีกว่าผู้หญิง (พ ๖) การกตัญญูแม้การกระทำนั้นจะ ผิดระเบียบ (พ ๑๗) และการรักษาหน้า (พ ๑๘) แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างของภูมิภาค ต่าง ๆ ในด้านสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ สภาพความเป็นอยู่ ลักษณะการประกอบอาชีพ สภาพทาง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริย-ธรรมทางสังคมทั้ง ๔ ข้อนี้ ผลการวิจัยจึงพบว่าคนในทุกภูมิภาคเคยทำมีแนวโน้มจะทำ เคย เห็นคนอื่นทำ และคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมดังกล่าวนี้สอดคล้องกัน

ข. ผลการวิจัยทั้ง ๔ มาตรฐาน แสดงให้เห็นว่า

๑. ภูมิภาคมีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อยกับการกระทำ แนวโน้มที่จะทำ และการเคยเห็นงานอื่นทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม

๒. ภูมิภาคมีความสัมพันธ์น้อยกับการทำนายพฤติกรรมของบุคคลอื่น

ค. เมื่อพิจารณาผลการวิจัยโดยส่วนรวมทั้ง ๔ มาตรฐาน พบว่าคนในภาคใต้เคยทำ และคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมสังคมด้านลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่คนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเคยทำ มีแนวโน้มที่จะทำ และคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ จึงสรุปได้ว่าคนในภาคใต้มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมสังคมด้านลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ในขณะที่คนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ สำหรับพฤติกรรมสังคมด้านบวกไม่สามารถบอกได้ว่ากลุ่มภูมิภาคใดมีพฤติกรรม และแนวโน้มพฤติกรรมมากน้อยกว่ากัน เนื่องจากคะแนนความถี่ใกล้เคียงกัน

๕. สภาพความเป็นเมือง

๕.๑ มาตรฐาน ๑ "เคยทำหรือไม่" ผู้ที่อาศัยอยู่ในสภาพความเป็นเมืองต่าง ๆ กันคือ ใจกลางมหานคร ชานมมหานคร อำเภอมือง และอำเภอชนบท รายงานว่าเคยทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq .05$) ๘ ข้อ ใน ๒๑ ข้อ จึงสรุปได้ว่าผู้ที่อยู่ในสภาพความเป็นเมืองต่างกัน เคยทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่เมื่อพิจารณาจำนวนพฤติกรรมที่แตกต่างกันจะเห็นว่าสภาพความเป็นเมืองมีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย กับการกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของบุคคล

ในพฤติกรรมที่แตกต่างกันทั้ง ๘ ข้อนี้เป็นพฤติกรรมด้านบวก ๔ ข้อ คือ การรักษาสัญญา (พ ๒) การเห็นแก่พวกพ้อง (พ ๘) การบำเพ็ญประโยชน์ (พ ๑๓) และการอวดตน (พ ๒๑) เป็นพฤติกรรมด้านลบ ๔ ข้อ คือ การพูดปด (พ ๑) การเบียดเบียนผู้อื่น (พ ๑๒) การไม่รักษาระเบียบวินัย (พ ๑๔) และการอิจฉาริษยา (พ ๒๐)

ในบรรดาพฤติกรรมที่แตกต่างกันข้างต้น โดยส่วนรวมพบว่าคนในใจกลางมหานครเคยทำพฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่คนในอำเภอชนบทเคยทำพฤติกรรมดังกล่าวน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งอภิปรายได้ว่าสืบเนื่องมาจากสาเหตุของความแตกต่างหลายประการคือ

ก. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแตกต่างกัน (ประติษฐ์ มัชฌิมา, ๒๕๒๒ : ๒๖) เนื่องจากความสัมพันธ์ของคนในเมืองเป็นความสัมพันธ์แบบทุติยภูมิ (Secondary Relationship) มีการติดต่อกันตามระเบียบแบบแผนหรือกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทำให้ผู้คนในเมืองรู้จักกันอย่างผิวเผิน ขาดความสนิทสนมและมักจะปราศจากความจริงใจต่อกัน ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนในชนบทเป็นความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ (Primary Relationship) มีการติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอ ทุกคนรู้จักและคุ้นเคยกันดี ทำให้มีการช่วยเหลือและร่วมมือกันอย่างดี

ข. ค่านิยมทางสังคมแตกต่างกัน (สุนทรีย์ โคมิน, ๒๕๒๒ : ๔๑-๔๒) กล่าวคือ ชาวชนบทมีค่านิยมที่เน้นความสำคัญของการอยู่กับผู้อื่นแบบส่วนรวม ซึ่งมีลักษณะเป็นค่านิยมวัฒนธรรมสูงกว่าเช่น การช่วยเหลือผู้อื่น การให้อภัย การแสดงความกตัญญู เป็นต้น ในขณะที่ชาวกรุงมีค่านิยมที่เน้นความสำคัญส่วนบุคคลมากกว่าเช่น ความสำเร็จในชีวิต ความภาคภูมิใจ ความสุขในชีวิตครอบครัว เป็นต้น นอกจากนี้ สุนทรีย์ โคมิน (อ้างแล้ว : ๑๕๗, ๑๖๒) ยังได้สำรวจพบว่าชาวกรุงและชาวชนบทมีทัศนคติที่แตกต่างกันในส่วนที่เกี่ยวกับการพูดความจริง และการเป็นคนตรงไปตรงมา โดยพบว่าชาวชนบทเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวมากกว่าชาวกรุง (๖๘.๓% กับ ๓๕.๒% และ ๗๗.๑% กับ ๑๔.๘% ตามลำดับ) แสดงให้เห็นว่าชาวกรุงนิยมพูดความจริงและนิยมเป็นคนเถรตรงน้อยกว่าชาวชนบท

ลักษณะความแตกต่างระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบทข้างต้น จึงน่าจะมีส่วนผลักดันให้คนในใจกลางมหานครกระทำพฤติกรรมสังคมด้านลบดังกล่าวมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และในทางตรงกันข้ามก็มีผลทำให้ชาวชนบทกระทำพฤติกรรมดังกล่าวน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ด้วย

สำหรับพฤติกรรมสังคมด้านบวกที่แตกต่างกันนั้น พบว่าคนในใจกลางมหานครเคยทำพฤติกรรมการเห็นแก่พวกพ้อง (พ ๘) และการบำเพ็ญประโยชน์ (พ ๑๓) น้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนทรีย์ โคมิน (อ้างแล้ว ๑๕๔) ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับทัศนคติและค่านิยมซึ่งพบว่า คนกรุงเทพฯ เห็นด้วยกับข้อความที่ว่า "คนเราควรจะรัก และเห็นแก่พวกพ้อง" น้อยกว่าชาวชนบท (๑๑.๕% และ ๓๐.๑% ตามลำดับ) และคนกรุงเทพฯ มีค่านิยมส่วนบุคคลมากกว่าชาวชนบทดังกล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คนกรุงเทพฯ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลค่อนข้างห่างเหิน จึงให้ความสำคัญน้อยกว่าพฤติกรรม การเห็นแก่พวกพ้องและการบำเพ็ญประโยชน์ ผลการวิจัยคนใจกลางมหานครจึงเคยทำพฤติ-

กรรมดังกล่าวน้อยกว่าชาวชนบท

อนึ่งมีข้อค้นพบที่น่าสนใจ เกิดคือคนในอำเภอชนบท เคยทำพฤติกรรมกรรมการรักษาสุขภาพ (พ ๒) และการรอดตน (พ ๒๑) น้อยกว่าคนในใจกลางมหานครและคนใน อ.เมือง ตามลำดับ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาลักษณะการประกอบอาชีพจะพบว่า คนส่วนใหญ่ในชนบทประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเกษตรกรรมดังกล่าวแล้วข้างต้น ผลผลิตที่ได้รับจากการประกอบอาชีพนี้ ต้องอาศัยระยะเวลาานพอสมควร และมักจะขึ้นอยู่กับสภาพของดินฟ้าอากาศในแต่ละปี ถ้า ดินฟ้าอากาศเอื้ออำนวยก็จะได้ผลผลิตมาก ในทางตรงกันข้ามถ้าดินฟ้าอากาศไม่เอื้ออำนวย แม้ว่าจะลงทุนลงแรงด้วยการใช้วิทยาการทางเทคโนโลยีเข้ามาช่วย ก็จะได้ผลผลิตไม่มาก เท่าที่ควร จะเห็นว่าลักษณะการประกอบอาชีพดังกล่าวไม่จำเป็นต้องอาศัยปฏิภาณไหวพริบ การแข่งขัน ซึ่งดีชิงเด่น และไม่เน้นถึงความสำคัญของการตรงต่อเวลา หรือการรักษาสุขภาพ มากเท่าการประกอบอาชีพด้าน ธุรกิจการค้า ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่าน่าจะ ทำให้คนในอำเภอชนบทรายงานว่าเคยทำพฤติกรรมกรรมการรักษาสุขภาพ (พ ๒) และการรอดตน (พ ๒๑) น้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

๔.๒ มาตรา ๒ "จะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส" ผู้ที่อยู่ในสภาพความเป็นเมืองต่าง ๆ กัน รายงานว่ามีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq .05$) ๘ ข้อ ใน ๒๑ ข้อ จึงสรุปได้ว่าผู้ที่อยู่ในสภาพความเป็นเมืองต่างกัน มีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน และสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่เมื่อพิจารณาจำนวนพฤติกรรมที่แตกต่างกันจะเห็นว่า สภาพความเป็นเมืองมีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อยกับแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของบุคคล

ในพฤติกรรมที่แตกต่างทั้ง ๘ ข้อ มี ๓ ข้อ คือ การเห็นอกเห็นใจ (พ ๑๑) การรอดตน (พ ๒๑) และการรักษาหน้า (พ ๑๔) ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าคนในสภาพความเป็นเมืองใดที่มีแนวโน้มจะกระทำพฤติกรรมดังกล่าวแตกต่างกันด้วยวิธีการของเซฟเฟ

ส่วนพฤติกรรมที่เหลือ ๕ ข้อ พบว่ามี ๒ ข้อคือ การรักษาสุขภาพ (พ ๒) และการเห็นแก่พวกพ้อง (พ ๔) สอดคล้องกับผลการวิจัยในมาตรา ๑ กล่าวคือ พบว่าคนในอำเภอชนบทเคยทำและมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมกรรมการรักษาสุขภาพ (พ ๒) น้อยกว่ากลุ่มอื่น และพบ

ว่าคนในใจกลางมหานคร เคยทำและมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรม การเห็นแก่พวกพ้อง (พ ๘) น้อยกว่ากลุ่มอื่น

นอกจากนี้มีพฤติกรรม ๓ ข้อ คือ การช่วยเหลือผู้อื่น (พ ๘) การให้ภัย (พ ๑๐) และการกตัญญูแม้ว่าตนจะยากลำบาก (พ ๑๖) ซึ่งพบว่าขัดแย้งกับผลการวิจัยใน มาตรฐาน ๑ กล่าวคือไม่ว่าบุคคลจะอยู่ที่ใดก็เคยทำพฤติกรรมเหล่านี้ไม่แตกต่างกัน แต่ในมาตรฐาน ๒ กลับพบว่าผู้ที่อยู่ในใจกลางมหานครมีแนวโน้มจะทำมากกว่าคนในอำเภอชนบท

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมที่แตกต่างกัน โดยส่วนรวมพบว่าคนในอำเภอชนบทมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่คนใจกลางมหานครและคนในอำเภอเมืองมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมดังกล่าวใกล้เคียงกันและมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากใจกลางมหานครและอำเภอเมืองมีสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกัน เพราะต่างก็เป็นศูนย์กลางของการคมนาคมติดต่อ ผู้วิจัยจึงรวมใจกลางมหานครและอำเภอเมืองเข้าด้วยกันเป็นสังคมเมือง จึงกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าคนในสังคมเมือง มีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกมากกว่ากลุ่มอื่น ในขณะที่คนในอำเภอชนบทมีแนวโน้มจะทำน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ข้อค้นพบดังกล่าวนี้ ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ สุนทรีย์ โคมิน (ดังกล่าวแล้วข้างต้น) ซึ่งพบว่าชาวชนบทมีค่านิยมที่ เน้นความสำคัญของการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น เช่น การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การให้ภัย และการแสดงความกตัญญู เป็นต้น มากกว่าชาวกรุง แต่ผลการวิจัยครั้งนี้กลับพบว่าชาวชนบทมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมดังกล่าวน้อยกว่าชาวกรุง จึงน่าจะทำการศึกษาต่อไปว่ามืองค์ประกอบใดที่ทำให้ชาวชนบทมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกดังกล่าวน้อยกว่าชาวกรุง

๕.๓ มาตรฐาน ๓ "เคยเห็นคนอื่นทำหรือไม่" ผู้ที่อยู่ในสภาพความเป็นเมืองต่าง ๆ กันรายงาน ว่า เคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq .05$) ๔ ข้อ ในจำนวน ๒๑ ข้อ แสดงว่าคนที่อยู่ในสภาพความเป็นเมืองต่างกัน เคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน และสอดคล้องกับสมมติฐานในการวิจัย แต่เมื่อพิจารณาจำนวนพฤติกรรมที่แตกต่างกันจะเห็นว่าสภาพความเป็นเมืองมีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อยกับการ เคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม

ในพฤติกรรมที่แตกต่างกันทั้ง ๔ ข้อนี้ พบว่ามี ๒ ข้อ คือการคำนึงถึงความอาวุโส (พ ๑๔) และการเบียดเบียนผู้อื่น (พ ๑๖) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าคนในสภาพความเป็นเมืองใดที่เคยเห็นคนอื่นทำแตกต่างกันด้วยวิธีการของเซฟเฟ ส่วนพฤติกรรมที่เหลืออีก ๗ ข้อ พบว่ามี ๓ ข้อ คือการอดทน (พ ๒๑) การไม่รักษาระเบียบวินัย (พ ๑๔) และการอิจฉาริษยา (พ ๒๐) สอดคล้องกับผลการวิจัยในมาตร ๑ กล่าวคือ พฤติกรรมใดที่คนในอำเภอชนบทเคยทำน้อยกว่าก็จะเคยเห็นคนอื่นทำน้อยกว่า และพฤติกรรมใดที่คนในชานมมหานครเคยทำน้อยกว่าก็จะเคยเห็นคนอื่นทำน้อยกว่าด้วย

สำหรับพฤติกรรมการรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ (พ ๑๔) การประจบ (พ ๕) และการปฏิบัติต่อคนร่ำรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย (พ ๗) พบว่าขัดแย้งกับผลการวิจัยในมาตร ๑ และมาตร ๒ ซึ่งพบว่าไม่ว่าบุคคลจะอยู่ที่ใดก็เคยทำและมีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมทั้ง ๓ ข้อนี้ไม่แตกต่างกัน แต่ในมาตร ๓ นี้กลับพบว่าคนในใจกลางมหานครเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่าคนในอำเภอชนบท แสดงให้เห็นว่าการกระทำและแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมดังกล่าวของบุคคลในสภาพความเป็นเมืองต่าง ๆ กันไม่มีความสัมพันธ์กับเคยเห็นคนอื่นทำ

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยโดยส่วนรวม พบว่าคนในใจกลางมหานครและอำเภอเมืองเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบใกล้เคียงกันและมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่คนในอำเภอชนบทเคยเห็นคนอื่นทำน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคนในสังคมเมืองเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบ มากกว่าคนในอำเภอชนบท ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

ก. คนในสังคมเมืองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจการค้า ทำให้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ มากกว่าคนในอำเภอชนบท ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ อันเป็นงานที่คลุกคลีอยู่กับพืชไร่และสัตว์เลี้ยงมากกว่าบุคคล การที่มีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมากเท่าไรก็ย่อมทำให้ได้พบเห็นพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลเพิ่มมากขึ้นด้วย

ข. เนื่องจากสังคมเมืองมีความหนาแน่นของประชากรมากกว่าอำเภอชนบท ดังได้กล่าวแล้วในมาตร ๑ ทำให้คนในสังคมเมืองมีโอกาสได้พบเห็นการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลอื่นมากตามไปด้วย

ค. สังคมเมืองอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการศึกษาและการคมนาคมต่าง ๆ ทำให้คนในสังคมเมืองมีโอกาสรับรู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ จากวิทยุ โทรทัศน์ โทรศัพท์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ ได้สะดวกรวดเร็วและมากกว่า

คนในอำเภอชนบทซึ่งอยู่ห่างไกลกว่า ดังนั้นคนในสังคมเมืองจึงมีโอกาสได้พบ ได้เห็นสิ่งต่าง ๆ มากกว่า รวมทั้งได้เห็นพฤติกรรมของผู้อื่นมากกว่าด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คนในสังคมเมืองจึงรายงานว่า เคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมสังคมทั้งด้านบวกและลบมากกว่าคนในอำเภอชนบท

๕.๔ มาตรการ ๔ "คิดว่าคนอื่นจะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส" ผู้ที่อาศัยอยู่ในสภาพความเป็นเมืองต่าง ๆ กัน รายงานว่าคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq .05$) จำนวน ๔ ข้อ ใน ๒๑ ข้อ จึงสรุปได้ว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในสภาพความเป็นเมืองต่างกัน คิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน แต่เมื่อพิจารณาจำนวนพฤติกรรมที่แตกต่างกัน จะเห็นว่าสภาพความเป็นเมืองมีความสัมพันธ์น้อยกับการทำนายพฤติกรรมของคนอื่น

ในพฤติกรรมที่แตกต่างกันทั้ง ๔ ข้อนั้น พบว่ามี ๒ ข้อ คือ การให้อภัย (พ ๑๐) และการกตัญญูแม้ตนจะยากลำบาก (พ ๑๖) ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าคนในสภาพความเป็นเมืองใดที่คิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมดังกล่าวแตกต่างกันด้วยวิธีการของเซฟเฟ

ส่วนพฤติกรรมที่เหลืออีก ๓ ข้อ คือ การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ (พ ๑๔) การประจบ (พ ๕) และการไม่รักษาระเบียบวินัย (พ ๑๔) พบว่าคนในใจกลางมหานครและคนในอำเภอเมือง เคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมสังคมทั้งด้านบวกและลบใกล้เคียงกันและมากกว่าคนในอำเภอชนบท หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคนในสังคมเมืองคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมสังคมทั้งด้านบวกและลบมากกว่าคนในอำเภอชนบท ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะ

ก. คนในสังคมเมืองและคนในอำเภอชนบทมีความแตกต่างกันในด้านการประกอบอาชีพ โอกาสของการได้รับการศึกษา สภาพความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตดังกล่าวแล้วในมาตร ๑ ลักษณะความแตกต่างดังกล่าวนี้ น่าจะส่งผลต่อการทำนายพฤติกรรมของผู้อื่นด้วย

ข. พฤติกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่คนในสังคมเมืองเคยเห็นคนอื่นทำมากกว่าคนในอำเภอชนบทอยู่แล้ว ดังนั้น เมื่อคิดที่จะทำนายพฤติกรรมของคนอื่นจึงเป็นไปได้ที่จะนำประสบการณ์ตรงของตนมาเป็นข้อมูลในการทำนายพฤติกรรมของผู้อื่น ผลการวิจัยคนในสังคมเมืองจึงคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่าคนในอำเภอชนบท

๔.๕ สรุปผลการวิจัยทั้งสี่มาตร

ก. พฤติกรรมที่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทั้ง ๔ มาตร มี ๕ ข้อ คือ การให้ร้ายป้ายสี (พ ๓) การใช้กัโบาย (พ ๔) การปฏิบัติต่อผู้ขายดีกว่าผู้หญิง (พ ๖) การกตัญญูแม้การกระทำนั้นจะผิดระเบียบ (พ ๑๗) และการรักษาหน้า (พ ๑๘) แสดงให้เห็นว่าสภาพความเป็นเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมทั้ง ๕ ข้อนี้ กล่าวอีกนัยหนึ่งไม่ว่าบุคคลจะอยู่ในสภาพความเป็นเมืองใด ใจกลางมหานคร ชานมมหานคร อำเภอเมือง หรืออำเภอชนบท ต่างก็มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมทั้งห้าข้อนี้ไม่แตกต่างกัน

ข. จากผลการวิจัยทั้ง ๔ มาตร แสดงให้เห็นว่า (๑) สภาพความเป็นเมืองมีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อยกับการกระทำ แนวโน้มที่จะทำ และการเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม (๒) สภาพความเป็นเมืองมีความสัมพันธ์น้อยกับการทำนายพฤติกรรมของผู้อื่น

ค. เมื่อพิจารณาผลการวิจัยโดยส่วนรวมทั้ง ๔ มาตร พบว่า คนในสังคมเมืองคือคนในใจกลางมหานครและอำเภอเมืองเคยทำ มีแนวโน้มที่จะทำ เคยเห็นคนอื่นทำ และคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมสังคมทั้งด้านบวกและลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่คนในอำเภอชนบทเคยทำ มีแนวโน้มจะทำ เคยเห็นคนอื่นทำ และคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมดังกล่าวน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ จึงสรุปได้ว่าคนในสังคมเมืองมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบมากกว่าคนในอำเภอชนบท

๖. อาชีพหลักของครอบครัว

๖.๑ มาตร ๑ "เคยทำหรือไม่" ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวต่าง ๆ กัน ได้แก่ ข้าราชการ ผู้ใช้แรงงาน ธุรกิจการค้า และลูกจ้างเอกชน รายงานว่าเคยทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq .05$) ๑๔ ข้อ จากจำนวน ๒๑ ข้อ จึงสรุปได้ว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวต่างกัน เคยทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และแสดงให้เห็นว่าอาชีพหลักของครอบครัวมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมาก กับการกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของบุคคล

ในพฤติกรรมที่แตกต่างกันทั้ง ๑๕ ข้อนี้ มีอยู่ ๒ ข้อคือ การกตัญญูแม่ การกระทำนั้น จะผิดระเบียบ (พ ๑๘) และการรักษาหน้า (พ ๔) ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวใด เคยทำพฤติกรรมดังกล่าวแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเซฟเฟ ส่วนที่เหลืออีก ๑๓ ข้อ พบว่าเป็นพฤติกรรมสังคมด้านบวก ๘ ข้อ คือ การรักษาสัญญา (พ ๒) การเห็นแก่พวกพ้อง (พ ๔) การช่วยเหลือผู้อื่น (พ ๔) การให้อภัย (พ ๑๐) การเห็นอกเห็นใจ (พ ๑๑) การบำเพ็ญประโยชน์ (พ ๑๓) การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ (พ ๑๕) และการกตัญญูแม้ว่าตนจะยากลำบาก (พ ๖) สำหรับ อีก ๕ ข้อ คือ การพูดปด (พ ๑) การให้ร้ายป้ายสี (พ ๓) การใช้กลโลบาย (พ ๔) การปฏิบัติต่อผู้ชายดีกว่าผู้หญิง (พ ๖) และการอิจฉาริษยา (พ ๒๐) เป็นพฤติกรรมสังคมด้านลบ

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยโดยส่วนรวมพบว่า ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็น ข้าราชการ เคยทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และด้านลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในทางตรงกันข้ามผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัว เป็นนักธุรกิจการค้า เคยทำพฤติกรรมสังคม ด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ รวมทั้ง เคยทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกใกล้เคียงกับผู้ที่มีอาชีพหลัก ของครอบครัว เป็นผู้ใช้แรงงานและน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ก. เนื่องจากผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวต่างกัน มีความต่างกันในด้านฐานะ ทางเศรษฐกิจและสังคม ดังจะเห็นว่าผู้ประกอบอาชีพใช้แรงงานโดยทั่วไปมีระดับการศึกษาและรายได้ต่ำ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๒๓ : ๗) ส่วนผู้ที่ประกอบอาชีพรับราชการ ธุรกิจการค้า และลูกจ้างเอกชนนั้นส่วนใหญ่จะมีระดับการศึกษาและรายได้สูงกว่าอาชีพผู้ใช้แรงงาน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งมีระดับฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับกลาง และระดับสูงกว่า การที่บุคคลมีฐานะทาง เศรษฐกิจ และสังคมต่างกันย่อมมีผลทำให้ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันไปด้วย (เบญจมาศ ภูมิพันธ์ ๒๕๑๕ : ๒๕) อันจะส่งผลสืบเนื่องทำให้บุคคลมีความแตกต่างกันทางด้านความ เชื่อ ค่านิยม บุคคลิกภาพ และพฤติกรรม ดังจะเห็นว่าครอบครัวระดับต่ำมีการอบรมเลี้ยงดูแบบ เน้นให้เด็กมีความเคารพเชื่อฟังผู้ปกครอง มุ่งให้เด็กทำตามกฎเกณฑ์ภายนอก และมีการลงโทษทางกายรุนแรงและบ่อยครั้ง ในขณะที่ครอบครัวระดับกลางจะอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีความ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักช่วยเหลือตนเอง ให้ความยอมรับ ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก

ไม่นิยมการลงโทษทางกายอย่างรุนแรง (จรรยา สุวรรณทัต ๒๕๒๔ : ๑๑)

ด้วยเหตุผลข้างต้น สันนิษฐานได้ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจมีผลทำให้บุคคลมีความเชื่อค่านิยม ลักษณะบุคลิกภาพ และพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน

ข. การที่ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นข้าราชการ รายงานว่าเคยทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกมากกว่ากลุ่มอื่น และพฤติกรรมสังคมด้านลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ นั้นสืบเนื่องมาจากผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัว เป็นข้าราชการโดยส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับสูงพอสมควร ประกอบกับลักษณะงานในอาชีพต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และลักษณะงานก่อให้เกิดความมั่นคงในชีวิตมากกว่าอาชีพอื่น ๆ รวมทั้งบุคคลจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในชีวิตประจำวันไปกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของตน (สุนทร โคมิน ๒๕๒๒ : ๑๑๓) จึงกล่าวได้ว่าลักษณะงานของอาชีพข้าราชการมีผลต่อลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูบุตร ดังนั้นผู้ที่ได้มาจากครอบครัวข้าราชการจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูให้เป็นคนที่มีระเบียบวินัย รู้จักเคารพกฎเกณฑ์ และรู้จักรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ

นอกจากนี้ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัว เป็นข้าราชการส่วนใหญ่มีอาชีพครู ทั้งนี้เพราะศึกษาตามสถานภาพนักเรียน ครู และผู้ปกครอง และเพราะว่าครูเป็นกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ มีหน้าที่อบรมสั่งสอน และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ดังนั้นโอกาสและความจำเป็นในการกระทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกจึงมีมากกว่ากลุ่มอื่น ในขณะที่เดียวกันก็จะทำพฤติกรรมสังคมด้านลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ด้วย

ค. ส่วนการที่ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัว เป็นนักธุรกิจการค้ารายงานว่า เคยทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ และด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ พิจารณาได้ว่า เป็นผลสืบเนื่องมาจากลักษณะของการประกอบอาชีพซึ่งมีความเป็นอิสระและมีความคล่องตัวในการทำงานมากกว่า รวมทั้งจำเป็นต้องอาศัยไหวพริบ ปฏิภาณและแข่งขันกับผู้อื่นตลอดเวลา เพื่อแสวงหาผลกำไรและรักษาผลประโยชน์ของตน จึงทำให้ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูบุตรมุ่งเน้นที่ผลประโยชน์ ความร่ำรวย และความสำเร็จเป็นสำคัญ ผลการวิจัยผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัว เป็นนักธุรกิจการค้า จึงรายงานว่า เคยทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกน้อยกว่ากลุ่มอื่น และขณะเดียวกันก็ทำพฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ด้วย

ง. สำหรับการที่มีอาชีพหลักของครอบครัว เป็นผู้ใช้แรงงานรายงานว่า เคยทำพฤติกรรมสังคมนับว่าน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ และใกล้เคียงกับผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นนักธุรกิจการค้านั้น อภิปรายได้ว่าผู้มาจากครอบครัวผู้ใช้แรงงานมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ อันมีผลทำให้ขาดหลักประกันที่มั่นคงในชีวิต ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่มีความกระตือรือร้นในชีวิตได้แต่ดำเนินชีวิตเพื่อให้อยู่รอดไปวัน ๆ ประกอบกับมีระดับการศึกษาต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทำให้โอกาสในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ดีน้อยกว่า ความสามารถในการคิด การประเมิน และการตัดสินใจว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ดี ที่ถูกต้องควร ก็มีน้อย จึงทำให้ผู้มาจากครอบครัวผู้ใช้แรงงานกระทำพฤติกรรมด้านบวกน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

จ. อย่างไรก็ตามก็ยังมีพฤติกรรมที่น่าสังเกตอยู่ ๑ ข้อ คือ การปฏิบัติต่อผู้ชายดีกว่าผู้หญิง (พ ๖) ซึ่งพบว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นข้าราชการเคยทำมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นนักธุรกิจเคยทำน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ น่าจะเป็นเพราะลักษณะการประกอบอาชีพแตกต่างกันอันส่งผลทำให้ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันด้วย ดังจะเห็นว่าอาชีพธุรกิจการค้า เป็นอาชีพที่มีลักษณะคลองตัว เป็นอิสระมากกว่า เป็นอาชีพที่ต้องใช้ไหวพริบและการแข่งขัน ลักษณะงานดังกล่าวนี้ทำให้บุคคลกล้าแสดงออกซึ่งความรู้ความสามารถที่มีอยู่ โดยไม่แบ่งแยกว่าเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย ในขณะที่อาชีพรับราชการมีลักษณะงานที่ดำเนินเป็นขั้นตอนและมีระเบียบแบบแผนมากมาย ทำให้บุคคลมีโอกาสดำเนินการได้แสดงความสามารถน้อยกว่า โดยเฉพาะข้าราชการที่เป็นเพศหญิง ผลการวิจัยผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นข้าราชการ จึงรายงานว่า เคยทำพฤติกรรมนี้มากกว่ากลุ่มอื่น ในขณะที่ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นนักธุรกิจการค้า เคยทำน้อยกว่ากลุ่มอื่น

๖.๒ มาตรฐาน ๒ "จะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส" ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวต่าง ๆ กันรายงานว่า มีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq .05$) จำนวน ๑๒ ข้อ ใน ๒๑ ข้อ จึงสรุปได้ว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวต่างกันมีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และยังแสดงให้เห็นว่าอาชีพหลักของครอบครัวมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับแนวโน้มในการกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของบุคคล

ในพฤติกรรมที่แตกต่างกันทั้ง ๑๒ ข้อนี้ มี ๓ ข้อคือ การใช้โซเชียลมีเดีย (พ ๔) การปฏิบัติต่อผู้ชายดีกว่าผู้หญิง (พ ๖) และการรักษาหน้า (พ ๑๔) ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่ไม่สามารถบอกได้ว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวใด เคยทำพฤติกรรมดังกล่าวแตกต่างกันด้วยวิธีของเซฟเฟ

ส่วนพฤติกรรมที่เหลืออีก ๙ ข้อ พบว่าเป็นพฤติกรรมสังคมด้านบวก ๗ ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในมาตร ๑ กล่าวคือ เป็นพฤติกรรมที่ผู้มีอาชีพหลักของครอบครัวเคยทำและมีแนวโน้มจะทำมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ อันได้แก่ การรักษาสุขภาพ (พ ๒) การเห็นแก่พวกพ้อง (พ ๔) การช่วยเหลือผู้อื่น (พ ๕) การให้อภัย (พ ๑๐) การเห็นอกเห็นใจ (พ ๑๑) การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ (พ ๑๕) และการกตัญญูแม้นั้นจะยากลำบาก (พ ๑๖)

อย่างไรก็ดี มีพฤติกรรมสังคมด้านลบอีก ๒ ข้อ คือ การให้ร้ายป้ายสี (พ ๓) และการกตัญญูแม้ว่าการกระทำนั้นจะผิดระเบียบ (พ ๑๗) พบว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยในมาตร ๑ กล่าวคือ ในมาตร ๑ ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นนักธุรกิจการค้ารายงานว่าจะเคยทำพฤติกรรมการให้ร้ายป้ายสี (พ ๓) มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ แต่ในมาตรนี้กลับพบว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นผู้ใช้แรงงานมีแนวโน้มจะทำมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และในพฤติกรรมการกตัญญูแม้ว่าการกระทำนั้นจะผิดระเบียบ (พ ๑๗) ก็เช่นกัน พบว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นผู้ใช้แรงงานมีแนวโน้มจะทำมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ แม้ว่าในมาตร ๑ จะไม่สามารถบอกได้ว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวใด เคยทำมากกว่ากัน นั้นยอมแสดงให้เห็นว่าการกระทำและแนวโน้มของการกระทำพฤติกรรมทั้ง ๒ ข้อ ดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กัน

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยโดยรวม พบว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นข้าราชการ มีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นผู้ใช้แรงงาน มีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ และพฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งอภิปรายได้ดังนี้

ก. เนื่องจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจำแนกตามสถานภาพ นักเรียน ครู และผู้ปกครอง ทำให้ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นข้าราชการส่วนใหญ่รับราชการเป็นครู ซึ่ง

ครูจะต้องประพาดิตนเป็นแบบอย่างที่ดี ดังกล่าวแล้วในมาตร ๑ ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มนั้นที่จะทำก็ เป็นไปได้ที่จะเลือกกระทำพฤติกรรมที่ดี ที่ถูก ที่ควรได้เหมาะสมกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะกลุ่มที่มาจากครอบครัวผู้ใช้แรงงาน

ข. ผู้ที่มาจากครอบครัวผู้ใช้แรงงาน มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจสังคมและได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างไปจากผู้มาจากครอบครัวรับราชการ ดังกล่าวแล้วในมาตร ๑ ทำให้ผู้มาจากครอบครัวผู้ใช้แรงงานขาดความมั่นคงในชีวิต ไม่มีความเชื่อมั่น ไม่กระตือรือร้น มีการควบคุมตนเองน้อย และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ (จินตนา อินทรไทย, ๒๕๒๕) ผลการวิจัยผู้มาจากครอบครัวรับราชการจึง เคยทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกมากกว่าในขณะที่ผู้มาจากครอบครัวผู้ใช้แรงงาน เคยทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกน้อยกว่าและพฤติกรรมสังคมด้านลบมากกว่า

๖.๓ มาตรา ๓ "เคยเห็นคนอื่นทำหรือไม่" ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวต่างๆ กัน รายงานว่า เคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq .05$) ๑๗ ข้อ จากจำนวน ๒๑ ข้อ จึงสรุปได้ว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวต่าง ๆ กันเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และแสดงให้เห็นว่าอาชีพหลักของครอบครัวมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการที่บุคคล เคยเห็นคนอื่นกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม

ในพฤติกรรมที่แตกต่างกันทั้ง ๑๗ ข้อนี้ มี ๕ ข้อคือ การรักษาสัญญา (พ ๒) การบำเพ็ญประโยชน์ (พ ๑๓) การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ (พ ๑๔) การเบียดเบียนผู้อื่น (พ ๑๒) และการกตัญญูแม้ว่าการกระทำนั้นจะผิดระเบียบ (พ ๑๗) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวใด เคยเห็นคนอื่นกระทำพฤติกรรมดังกล่าวแตกต่างกันด้วยวิธีการของ เชฟเฟ

พฤติกรรมที่เหลืออีก ๑๒ ข้อ พบว่ามี ๓ ข้อ คือ การช่วยเหลือผู้อื่น (พ ๕) การเห็นอกเห็นใจ (พ ๑๑) และการกตัญญูแม้ว่าตนจะยากลำบาก สอดคล้องกับผลการวิจัยในมาตร ๑ และมาตร ๒ กล่าวคือ ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัว เป็นข้าราชการเคยทำ มีแนวโน้มที่จะทำ และเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การกระทำ แนวโน้มที่จะกระทำ และการ เคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรม เหล่านี้ของบุคคลที่มีอาชีพหลักของครอบครัวต่าง ๆ กัน มีความสัมพันธ์กัน

ส่วนพฤติกรรมที่แตกต่างอีก ๔ ข้อ คือ การคำนึงถึงความอาวุโส (พ ๑๘) การรอดตน (พ ๒๑) การปฏิบัติต่อคนร่ำรวยดีกว่าคนไม่ร่ำรวย (พ ๗) และการไม่รัก-
 ษาระเบียขวินัย (พ ๑๔) นั้นพบว่าขัดแย้งกับผลการวิจัยในมาตร ๑ และ มาตร ๒ ซึ่งพบ
 ว่าไม่ว่าบุคคลจะมีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นอะไร ก็เคยทำ และมีแนวโน้มที่จะทำไม่แตก
 ต่างกัน แต่ในมาตร ๓ นี้กลับพบว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นข้าราชการ เคยเห็น
 คนอื่นทำพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัว เป็นผู้ใช้แรงงาน นั้นแสดง
 ให้เห็นว่าการกระทำและแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมดังกล่าวของบุคคลที่มีอาชีพหลักของครอบ
 ครัวต่าง ๆ กัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการเคยเห็นคนอื่นทำ

มีข้อน่าสังเกตในพฤติกรรมการอิจฉาริษา (พ ๒๐) ซึ่งพบว่าขัดแย้งกับผลการ
 วิจัยในมาตร ๑ กล่าวคือ ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นข้าราชการ เคยเห็นคนอื่นทำ
 พฤติกรรมดังกล่าวมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ แต่เคยทำน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ นั้นแสดงให้เห็นว่า
 การเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ไม่มีอิทธิพลให้ผู้ที่มีอาชีพหลักของ
 ครัวครัวเป็นข้าราชการนำไปประพฤติปฏิบัติตาม

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยโดยส่วนรวม จึงสรุปได้ว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัว
 เป็นข้าราชการ เคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ
 ในขณะที่ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัว เป็นผู้ใช้แรงงานและนักธุรกิจการค้า เคยเห็นคนอื่นทำ
 พฤติกรรมสังคมด้านบวกใกล้เคียงกันและน้อยกว่ากลุ่มอื่น ส่วนผู้ที่เคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรม
 สังคมด้านลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น คือผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัว เป็นผู้ใช้แรงงาน ซึ่งอภิปราย
 ได้ว่าสืบเนื่องมาจากสาเหตุดังนี้

ข. ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัว เป็นผู้ใช้แรงงานอันได้แก่ ชาวนา ชาวไร่และ
 กรรมกร มีฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมต้อยกว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัว เป็นข้าราชการ
 ดังได้กล่าวแล้วในมาตร ๑ ประกอบกับผู้มาจากครอบครัวผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่มักอยู่ในชนบท
 ที่ห่างไกล ทำให้ต้อยโอกาสทางการศึกษา มีโอกาสได้รับฟังข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ น้อยกว่า
 และได้พบได้เห็นสิ่งต่าง ๆ น้อยกว่า ผลการวิจัยจึงพบว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นผู้
 ใช้แรงงาน เคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกและด้านลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ค. เนื่องจากอาชีพรับราชการ เป็นอาชีพที่ให้บริการแก่ประชาชน จึงทำให้มี
 โอกาสได้ติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ตลอดเวลา และการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ มีมาก

เท่าใด โอกาสที่จะได้พบเห็นการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลย่อมจะต้องมีมากตามไปด้วย แม้ว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัว เป็นข้าราชการส่วนใหญ่จะรับราชการ เป็นครู (เนื่องจากการรวบรวมข้อมูลจำแนกตามสถานภาพ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ดังกล่าวแล้ว) แต่ครูก็มีการติดต่อสัมพันธ์กับนักเรียน และผู้ปกครองอยู่เสมอ จึงทำให้มีโอกาสได้พบได้เห็นการกระทำของบุคคลมากด้วยเช่นกัน ผลการวิจัยจึงพบว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัว เป็นข้าราชการ เคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ง. สำหรับการที่ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัว เป็นนักธุรกิจการค้า รายงานว่าเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกใกล้เคียงกับผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัว เป็นผู้ใช้แรงงาน และน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ นั้นน่าจะเป็นเพราะ ผู้มาจากครอบครัวธุรกิจการค้าและผู้ใช้แรงงานให้ความสำคัญและความสนใจแก่พฤติกรรมดังกล่าวน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ และเมื่อให้ความสำคัญและความสนใจน้อย ก็ย่อมจะไม่ใส่ใจสังเกตน้อยตามไปด้วย ดังนั้นโอกาสที่จะได้พบได้เห็นจึงมีน้อยและ เนื่องจากผลการวิจัยในมาตร ๑ พบว่าผู้ที่มาจากครอบครัวธุรกิจการค้าและผู้ใช้แรงงาน เคยทำพฤติกรรมดังกล่าวใกล้เคียงกันและน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ อยู่แล้ว จึงทำให้สนใจสังเกตพฤติกรรมของคนอื่นน้อยด้วย ผลการวิจัยจึงพบว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัว เป็นนักธุรกิจการค้าและผู้ใช้แรงงาน เคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกใกล้เคียงกันและน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

๖.๔ มาตรา ๔ "คิดว่าคนอื่นจะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส" ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวต่าง ๆ กัน รายงานว่า คิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq .05$) จำนวน ๔ ข้อใน ๒๑ ข้อ จึงสรุปได้ว่า ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวต่างกัน คิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และสะท้อนให้เห็นว่าอาชีพหลักของครอบครัวมีความสัมพันธ์น้อยกับความคิดในการทำนายพฤติกรรมของคนอื่น

ในพฤติกรรมที่แตกต่างกันทั้ง ๔ ข้อนี้พบว่า มี ๒ ข้อ คือ การคำนึงถึงความอาวุโส (พ ๑๘) และการไม่รักขาระเบียบวินัย (พ ๑๔) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวใดคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมดังกล่าวแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเซฟเฟ

เนื่องจากพฤติกรรมที่พบความแตกต่างมีน้อย จึงอภิปรายเป็นรายข้อดังนี้

พฤติกรรมการเห็นอกเห็นใจ (พ ๔) พบว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นข้าราชการคิดว่าคนอื่นจะทำมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในมาตร ๑, ๒ และมาตร ๓ กล่าวคือ เป็นพฤติกรรมที่ผู้มาจากครอบครัวรับราชการเคยทำ มีแนวโน้มจะทำและเคยเห็นคนอื่นทำมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้อธิบายได้ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกับในมาตร ๑ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้มาจากครอบครัวรับราชการให้ความสำคัญแก่พฤติกรรมนี้มาก ประกอบกับในมาตร ๑ มาตร ๒ และมาตร ๓ ผู้มาจากครอบครัวรายงานว่าเคยทำ มีแนวโน้มจะทำ และคิดว่าคนอื่นจะทำมากกว่ากลุ่มอื่นอยู่แล้ว ผลการวิจัยในมาตรนี้จึงพบว่า ผู้มาจากครอบครัวข้าราชการคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมนี้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

พฤติกรรมการประจบ (พ ๕) พบว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยในมาตร ๓ กล่าวคือ ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นข้าราชการเคยเห็นคนอื่นทำ และคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมนี้มากกว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นผู้ใช้แรงงาน ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ผู้มาจากครอบครัวรับราชการมีโอกาสดีกว่าในด้านการศึกษาและการรับฟังข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ทำให้ได้รู้ได้เห็นสิ่งต่าง ๆ มากกว่ารวมทั้งพฤติกรรมของบุคคลดังได้กล่าวแล้ว ประกอบกับค่าความสัมพันธ์ระหว่างมาตร ๓ กับมาตร ๔ มีค่าค่อนข้างสูง คือ มีค่าเท่ากับ ๐.๖๘ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับการคิดว่าคนอื่นจะทำ ผลการวิจัยผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นข้าราชการ จึงคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมนี้มากกว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นผู้ใช้แรงงาน

๖.๕ สรุปผลการวิจัยทั้ง ๔ มาตร

ก. เมื่อพิจารณาผลการวิจัยทั้ง ๔ มาตร พบว่ามีพฤติกรรมที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .๐๕$) ทั้ง ๔ มาตร มีอยู่เพียงพฤติกรรมเดียวคือ การเห็นอกเห็นใจ (พ ๑๑) แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างในอาชีพหลักของครอบครัวมีความสัมพันธ์อย่างมากต่อพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมดังกล่าว โดยพบว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นข้าราชการกระทำและมีแนวโน้มที่จะทำมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นผู้ใช้แรงงานกระทำและมีแนวโน้มจะทำน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ข. จากผลการวิจัยทั้ง ๔ มาตรการ แสดงให้เห็นว่าอาชีพหลักของครอบครัวมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการเคยเห็นคนอื่นทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม และมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับการกระทำและแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม แต่มีความสัมพันธ์น้อยกับการคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม

ค. เมื่อพิจารณาผลการวิจัยโดยส่วนรวมทั้ง ๔ มาตรการ จากบรรดาพฤติกรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq .05$) แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นข้าราชการ เคยทำ มีแนวโน้มที่จะทำ เคยเห็นคนอื่นทำ และคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมสังคมด้านบวกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นผู้ใช้แรงงานและธุรกิจการค้า เคยทำ มีแนวโน้มที่จะทำ เคยเห็นคนอื่นทำ และคิดว่าคนอื่นจะทำพฤติกรรมดังกล่าวน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นข้าราชการมีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมสังคมด้านบวกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวเป็นผู้ใช้แรงงานและธุรกิจการค้า มีพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมดังกล่าวน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย